

Chování fotbalových fanoušků v závislosti na přístupu bezpečností služby

Adéla Lhotová

Bakalářská práce
2011

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Adéla LHOTOVÁ**

Osobní číslo: **H08491**

Studijní program: **B 7507 Specializace v pedagogice**

Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Divácké násilí na fotbale jako sociálně patologický jev.**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení pojmů a teoretických východisek z oblasti fotbalového fanouškovství.

Příprava metodiky výzkumné části.

Realizace kvantitativního výzkumu mezi fotbalovými fanoušky.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

MAREŠ, M.; SMOLÍK, J.; SUCHÁNEK, M. Fotbaloví chuligáni : Evropská dimenze subkultury. Vyd. 1. Brno : Centrum strategických studií : Barrister & Principal, 2004. 181 s. ISBN 80-903333-0-3.

NAKONEČNÝ, M. Obecná psychologie. Vyd. 2. Praha: Academia, 1997. 438 s. ISBN 80-200-0625-7

PERRYMAN, M. Hooligan wars: causes and effect of football violence. Vyd. 1. Edinburgh: Mainstream publishing company, 2001. ISBN 1-840018-670-4

SEKOT, A. Sport a společnost. Vyd. 1. Brno: Paido, 2003. 191 s ISBN 8-7315-047-6.

SMOLÍK, J. Fotbalové chuligánství. Vyd. 1. Karlovy Vary : Plachý Zdeněk, 2008. 240 s. ISBN 978-80-903556-3-7.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.

Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce:

20. ledna 2011

Termín odevzdání bakalářské práce:

6. května 2011

Ve Zlíně dne 20. ledna 2011

prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc.
děkan

Mgr. Soňa Vávrová, Ph.D.
ředitelka ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²⁾;
- podle § 60³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 6. května 2011

¹⁾ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací;

²⁾ Vyšší škola nesvůjvolně zveřejňuje diverzátní, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků zpravenečů a výsledků obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být teč nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdaná práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3)

(1) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odjírá-li autor školního díla učební vyučování bez věcného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího příspěvu jeho výše a soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinými licencemi, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložil, a to podle okolností až do jejich skutečné výše, přitom se přihlíží ke výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Práce je zaměřena na chování fotbalových fanoušků v závislosti na přístupu bezpečnostní služby.

V teoretické části vymezuji fotbalové diváctví, rozdělení fanoušků a vymezením fotbalových chuligánů. Dále se zmiňuji o historii násilí na stadionech a o legislativě na jeho potírání na fotbalových stadionech. Samozřejmě se také zabývám příčinami a prevencí fotbalového chuligánství. V poslední kapitole se zmiňuji o bezpečnostní službě.

Klíčová slova: fotbal, bezpečnostní služba, fotbaloví fanoušci, chuligáni, násilí, výtržnosti, stadion, prevence, kvantitativní výzkum

ABSTRACT

The work is focused on the behavior of football fans in relation to access security services.

The theoretical section defines football spectatorship, distribution of fans and determination of football hooligans. Then I mention the history of violence at stadiums and on legislation to fight at football stadiums. Of course, I discuss the causes and prevention of football hooliganism. In the last chapter mentioned the security service.

Keywords: football, security services, football hooligans, violence, riots, stadium, prevention, quantitative research

Motto:

Tvrdě to odsuzuji, a kdyby bylo na mě, navrhnou hodně přísné tresty.“

Edvard Lasota, bývalý hráč Zlína

Poděkování:

Děkuji vedoucímu diplomové/bakalářské práce doc. Mgr. Jakubu Hladíkovi Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	11
I TEORETICKÁ ČÁST.....	13
1 VYMEZENÍ FOTBALOVÉHO DIVÁCTVÍ	14
1.1 ROZDĚLENÍ FOTBALOVÝCH PŘÍZNIVCŮ.....	14
1.2 KATEGORIZACE FOTBALOVÝCH FANOUŠKŮ DLE BEZPEČNOSTNÍCH SLOŽEK	15
1.3 FOTBALOVÉ CHULIGÁNSTVÍ	15
1.3.1 Chuligánství	15
1.3.2 Způsoby chuligánského jednání na stadionech	16
1.3.3 Cíle chuligánských výpadů	16
1.4 VÝZKUM MARSHE, ROSSEROVÉ A HARRÉHO	17
2 HISTORIE FOTBALOVÉ CHULIGÁNSTVÍ.....	19
2.1 ANGLIE	19
2.2 ČESKÁ REPUBLIKA	20
2.2.1 Moderní organizované chuligánství fotbalových gangů	21
2.3 TRAGÉDIE NA FOTBALOVÝCH STADIONECH.....	23
2.3.1 Hillsborough.....	23
2.3.2 Heysel.....	24
2.3.3 Další tragédie	24
3 LEGISLATIVA	25
3.1 ANGLIE	25
3.1.1 Football spectacors act (zákon o fotbalových divácích) z roku 1989	25
3.1.2 Fotbalová asociace	25
3.1.3 Football offences act (zákon o fotbalové trestné činnosti) z roku 1991	25
3.1.4 Football disorder act (zákon o fotbalových výtržnostech) z roku 2000.....	26
3.1.5 Další zákony.....	26
3.2 ČESKÁ REPUBLIKA	26
3.2.1 Trestní zákoník.....	27
3.2.2 Ostatní zákony.....	28
3.2.3 Českomoravský fotbalový svaz.....	28
3.2.4 Soudce na stadionech	28
3.2.5 Policie na stadionech.....	29
4 PŘÍČINY NÁSILÍ NA FOTBALOVÝCH STADIONECH	30
4.1 PŘÍSTUPY K FOTBALOVÉMU CHULIGÁNSTVÍ	30
4.2 TEORIE SUBKULTURY MLÁDEŽE	32
4.3 VLIV SOCIÁLNÍHO PROSTŘEDÍ.....	32
4.4 SKUPINOVÉ CHOVÁNÍ	32
4.4.1 Definice skupinového chování	33
4.4.2 Skupiny fotbalových chuligánů.....	33
4.5 ROLE MÉDIÍ	33

5	PREVENCE NÁSILÍ NA FOTBALOVÝCH STADIONECH	35
5.1	ROLE AKTÉRŮ UTKÁNÍ	35
5.2	PROJEKT LIGOVÉ STADIONY 2012.....	36
5.3	AKTIVITY RADY EVROPY A EVROPSKÉ UNIE	37
5.4	SOCIÁLNÍ PRÁCE S FANOUŠKY	37
5.4.1	Integrace chuligánů	38
5.4.2	Fan coaching a Fanprojekty	38
5.4.3	Ostatní projekty	39
5.4.4	Resocializační programy	39
5.4.5	Represivní opatření	40
5.5	ROLE SOCIÁLNÍHO PEDAGOGA.....	40
6	SOUKROMÁ BEZPEČNOSTÍ SLUŽBA.....	42
6.1	DEFINICE SOUKROMÉ BEZPEČNOSTÍ SLUŽBY	42
6.2	OBSAH SLUŽEB SOUKROMÝCH BEZPEČNOSTNÍCH SLUŽEB	42
6.3	PRÁVNÍ ASPEKTY SOUKROMÝCH BEZPEČNOSTNÍCH SLUŽEB V ČESKÉ REPUBLICCE.....	43
6.3.1	Občanský zákoník	43
6.3.2	Zákon o živnostenském podnikání.....	43
6.3.3	Trestní zákoník.....	44
6.3.4	Další zákony a předpisy	44
6.3.5	Návrh zákona o soukromých bezpečnostních službách	45
6.4	PRACOVNÍK SOUKROMÉ BEZPEČNOSTNÍ SLUŽBY	45
6.4.1	Základní povinnosti pracovníků ochrany a ostrahy kulturních a sportovních akcí	46
6.4.2	Školení a výcvik.....	46
II	PRAKTICKÁ ČÁST	47
7	ZÁKLADNÍ INFORMACE O VÝZKUMU	48
7.1	VÝZKUMNÝ PROBLÉM	48
7.2	CÍL VÝZKUMU	48
7.3	DRUH VÝZKUMU	48
7.4	METODA ZÍSKÁVÁNÍ DAT	49
7.5	VÝZKUMNÝ VZOREK	49
7.6	ČASOVÝ PRŮBĚH	49
7.7	ZPŮSOB ZPRACOVÁNÍ DAT.....	50
8	VÝSLEDKY VÝZKUMU	51
8.1	VÝSLEDKY DOTAZNÍKU PRO FOTBALOVÉ FANOUŠKY	51
8.2	VÝSLEDKY ROZHOVORU S ČLENY BEZPEČNOSTNÍ SLUŽBY	60
9	VÝZNAM VÝZKUMU PRO PRAXI.....	63
9.1	KLUBY	63
9.2	VÝUKOVÝ PROGRAM PRO BEZPEČNOSTNÍ SLUŽBY.....	63
	ZÁVĚR	65
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	66
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	70

SEZNAM OBRÁZKŮ	71
SEZNAM TABULEK.....	72
SEZNAM PŘÍLOH.....	73

ÚVOD

„Zelená je tráva, fotbal to je hra a ten míč kulatý...“ Tak začíná známá písnička od Františka Ringo Čecha. Ale dnes už fotbal není jen zábava, ale i problém. Často se setkáváme s letící dýmovnicí směrem k hrací ploše, rasistickými urážkami, provoláváním hanlivých výrazů nebo bitkami mezi fanoušky a bezpečností službou. Některé návštěvníky fotbalových stadionů fotbal vůbec nezajímá a na stadion se jdou pouze porvat.

Ve své práci se zaměřím na chování bezpečnostních služeb na fotbalových stadionech. Nechci obhajovat hooligans, ale na jejich chování má podíl i chování bezpečností služeb, které bývá nepřiměřené. Není výjimkou, že členové bezpečností služby provokují hooligans nadávkami a různými urážkami. Nebo bezdůvodně zakazují fanouškům opuštění tribuny, aby si mohli odskočit na WC nebo si jít koupit něco k pití.

Toto téma jsem si vybrala proto, že fotbal je má velká láska a výtržnictví chuligánů dokáže zkazit výborný fotbalový zápas. Jsem pravidelná návštěvnice fotbalových zápasů a násilnosti mně vadí. Byla jsem svědkem, kdy členové bezpečnostní služby bezdůvodně uráželi a provokovali fanoušky. Podle mého názoru by členové bezpečností měli mít speciální školení, na kterém by se seznámili s psychologií davu.

V první kapitole se zabývám vymezením fotbalového diváctví. V kapitole se zmiňuje o dělení fotbalových příznivců a vymezují fotbalové chuligánství. V druhé kapitole zmiňuji historii fotbalového chuligánství v České republice a Anglii. Anglii zmiňuji z toho důvodu, že je považována za kolébku fotbalu a je považována za místo vzniku moderního fotbalového chuligánství.

Ve třetí kapitole se zabývám legislativou v České republice a Anglii. Anglie má, podle mého, nejlepší právní úpravy na potírání fotbalového chuligánství. V České republice stále není jednotný právní předpis nebo zákon jak s fanoušky zacházet přesto, že fotbal je v ČR nejpopulárnější sport. Proto zmiňuji zákony, které lze použít na potrestání násilníků na fotbale.

Ve čtvrté kapitole se zmiňuji o příčinách násilí na fotbalových stadionech. V násilí na fotbalových stadionech hraje svou roli více faktorů. Zmiňuji se například o teorii subkultur mládeže, roli médií a vlivu sociálního prostředí.

V páté kapitole se zabývám prevencí fotbalového chuligánství. Zmiňuji se o roli aktérů utkání, projektu stadiony 2012, aktivitách Rady Evropy a Evropské unie a o sociální práci s

fotbalovými fanoušky. V šesté kapitole se zabývám definicí bezpečnosti služby, obsahem jejich služeb, právními aspekty a jejím pracovníkem.

V praktické části se pokusím zjistit názor fotbalových fanoušků na členy bezpečnostní služby. Také se zaměřím na členy bezpečnostní služby a důvodu jejich nástupu k bezpečnostní službě nebo na znalost právních předpisů, které potřebují k výkonu povolání.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VYMEZENÍ FOTBALOVÉHO DIVÁCTVÍ

V této kapitole se budu zabývat základním rozdělením fotbalových příznivců. Zaměřím se především na hooligans, jejich rozdělení a jejich projevy chování.

Fotbalové diváctví je společenský jev, který můžeme analyzovat z různých hledisek. Mezi sociálně psychologické aspekty patří především motivace divácké návštěvnosti, divácké prožitky a souvislosti vztahů mezi diváky a kluby. Akademici se soustředí především na negativní stránku (např. fotbalové chuligánství). (Sekot, 2008)

1.1 Rozdělení fotbalových příznivců

Je nutné odlišit od sebe různé skupiny fotbalových příznivců. Lze vymezit tyto čtyři velké skupiny:

- a) Fotbalový divák - pasivní pozorovatel utkání, zajímá ho průběh hry a výsledek, nezná fanouškovské nebo chuligánské rituály, nepodílí se na nich. Chuligáni jej označují jako „normál“, nebo „důchodce“ (Sekot, 2008).
- b) Fotbalový fanoušek - příznivec určitého fotbalového klubu nebo hráče. Prožívá hráčovi nebo týmové úspěchy i neúspěchy. Přízeň ke klubu dává najevo dresy, šálami, klubovými vlajkami atd. Zná fotbalové chorály a pokřiky. (Sekot, 2008).
- c) Ultras - vysoce homogenní „skalní“ fanoušek usilující o co nejzajímavější průběh utkání a vyhýbající se přitom přímým konfliktům násilí a vandalismu. Jsou nositeli „choreografie“ utkání, k fandění používají pyrotechniku, transparenty, zpěv. Jsou charakterizováni vysokou úrovní diváckých prožitků a zájmem o klubový život. (Sekot, 2008). Pro ultras je charakteristické dělení na „my“ a „oni“. (Smolík, 2006)
- d) Fotbalový chuligán (hooligan, u nás také vlajkonoš) - jejich prvotním cílem je vyvolat konflikt. Jejich skupiny mají své názory a dobrou organizaci. Vymezují se streetwarovým oblečením (Umbro, Lonsdale, Everlast. a dalšími značkami), vlajkami a šálami určité skupiny (zde hraje svou roli symbolika, protože běžná klubová označení nepoužívají). Fotbalové chuligánství se projevuje i v písních skinheadských a punkových skupin. Fotbaloví chuligáni jsou také propojeni s organizovaným zločinem. Řada chuligánů má za sebou trestnou činnost. (Sekot, 2008).

Chuligánské skupiny se často neidentifikují s klubem, ale často jen se svoji skupinou. V některých případech jsou chuligáni spojeni s organizovaným zločinem (pašování drog za hranice). Tímto způsobem získávají peníze na výjezdy. Ale toto chování není pro chuligány běžné. (Smolík, 2008)

1.2 Kategorizace fotbalových fanoušků dle bezpečnostních složek

Tato klasifikace se zakládá na rozdělení fanoušků podle jejich rizikovosti. Smolík (str. 19,2008):

- a) kategorie A - nerizikovní návštěvníci (fotbalový diváci)
- b) kategorie B - méně rizikový návštěvníci (fotbaloví fanoušci)
- c) kategorie C - velmi rizikovní návštěvníci (fotbaloví chuligáni)

Od tohoto dělení se díky rozhodnutí Police Cooperation Working group ustupuje a přechází se na dělení rizikovní nebo nerizikovní fanoušci. Hlavním důvodem je hlavně to, že kategorie B se vlivem situačních okolností často dostávala do kategorie C. (Smolík, 2008)

1.3 Fotbalové chuligánství

Základy fenoménu fotbalového chuligánství jsou na britských ostrovech, odkud se šířilo do celé Evropy. Někdy bývá označováno za „britskou (anglickou) nemoc“. (Mareš, Smolík, Suchánek, 2004)

Fotbalové chuligánství lze rozčlenit podle různých kritérií, například podle způsobů chuligánského jednání, terčů chuligánských útoků, sociálních rolí chuligánů, politizace gangů apod. (Mareš, Smolík, Suchánek 2004).

„Hlavní výzkumná a teoretická východiska fotbalového chuligánství vznikala od konce šedesátých let 20. století díky sociologickým, psychologickým a antropologickým výzkumům, které byly prováděny britskými a německými vědci, např. Ianem, Taylorem, Johnem Clarkem a dalšími.“ (Smolík, str. 35, 2008).

1.3.1 Chuligánství

Pojem chuligánství není přesně vymezen. Většinou se pod něj zahrnuje násilné nebo nebezpečné chování diváků v souvislosti se sportovními zápasy. Toto násilí se může odehrávat na stadionech, v blízkosti stadionů, ve městě, kde se hraje zápas (restaurace, nádraží,

volná, prostranství) nebo na trasách přesunu. Chuligáni se mohou setkávat na předem určených místech. Tomu se říká „piknik“ nebo se mohou setkat náhodně při cestě na stadion.

Chuligáni se vyznačují radikálním vztahem ke svému klubu nebo národnímu týmu. Hooligans často používají extrémistická hesla, rasistické urážky nebo ohrožování ostatních diváků, hráčů, rozhodčích a klubových představitelů (Sekot, 2008)

Chuligáni využívají toho, že jsou chráněni anonymitou davu fanoušků. Využívají sportovní střetnutí k uvolnění svých agresivních tendencí. (Mikšík, 2005)

1.3.2 Způsoby chuligánského jednání na stadionech

Na fotbalových stadionech jsou nejčastějšími projevy chuligánství (Mareš, Smolík, Suchánek, 2004):

- neoprávněný vstup na hrací plochu,
- házení předmětů na hrací plochu (dýmovnice, papírky, láhve atd.),
- házení předmětů na hráče, rozhodčí, trenéry a pořadatele,
- výtržnosti (potyčky s bezpečnostní službou),
- ničení příslušenství na stadionu (vytrhávání a následné pálení sedaček atd.),
- konflikty s užitím verbálního i brachiálního (násilí prováděné pažemi) násilí (proti fanoušků soupeřova týmu, proti hráčům vlastního i soupeřova týmu, rozhodčím, policii, bezpečnostní službě atd.),
- rasistické projevy (hlásání rasistických názorů na hráče odlišné barvi pleti, rasistické nadávky, užívání rasistických hesel atd.).

1.3.3 Cíle chuligánských výpadů

Výpady chuligánů mohou směřovat proti (Mareš, Smolík, Suchánek, 2004):

- znepřáteleným chuligánů a jejich majetku,
- hráčům (vlastním i soupeřovým), fotbalovým funkcionářům a manažerům a jejich majetku,
- bezpečnostním složkám (policii, SBS)
- lidem, kteří kritizují chování chuligánů (mohou to být i náhodní svědci, kteří nejdou na fotbalové utkání) a jejich majetku,
- osobám, které jsou do okamžiku útoku zcela nezúčastněné na fotbalu.

1.4 Výzkum Marshe, Rosserové a Harrého

Jedním z prvních výzkumů subkultury hooligans byl známý výzkum trojice autorů Marshe, Rosserové a Harrého z roku 1978. Na základě výsledků zúčastněného pozorování a analýzy videozáznamů chování fanoušků oxfordského FC klasifikovali 7 typů sociálních rolí mezi aktivními fanoušky v „kotli“, které představovaly různé typy jednání a vyžadovaly rozličné individuální kapacity. Všem těmto rolím přisoudili určitý význam, patrný z jejich pojmenování, který je pro „život v hledišti“ charakteristický (Smolík, 2008).

Marsh, Rosserová a Harré vytvořili klasifikaci 7 sociálních rolí, které definovali podle chování jednotlivých aktérů na základě mnoha studií a zúčastněných pozorování. Tyto role klasifikovali takto (Smolík, 2008):

- a) chant leader (či tzv. „caller“) - je iniciátorem chorálů, zpěvů, pokřiků atp. Realizuje se při vypracování a kreativním vymýšlení pokřiků a chorálů (je často ideovým vůdcem gangu). Někdy také jako první reaguje na pokřiky soupeřových fanoušků. Odpovědí soupeřovým příznivcům jsou často jen vulgarismy (Smolík, 2008).
- b) aggro leader - pokud vznikne konflikt s rivalitní skupinou, útočníci stojí vždy v první řadě. V uvedené studii jsou popisováni útočníci s těžkými okovanými botami používající příležitostně i různé druhy zbraní. Pokud někdo nenabyl pověst útočníka v mnoha střetech, může být skupinou označen jako tzv. bullshitter („vej-taha“).
- c) nutter („šásek“) - jehož chování ostatní vnímají jako potřeštěné, šílené či bláznivé.
- d) hooligan
- e) organizer („organizátor“)
- f) fighter („rváč“) - je aktivní při podněcování ostatních fans ke střetu s jinou skupinou a rovněž jako první vede útok na fanoušky jiných týmů. Fighters ustupují často do pozadí na úkor aggro leaders (Smolík, 2008).
- g) heavy drinker („opilec“) - je ve skupině věhlasný tím, že dovede vypít neskutečné množství piva, pod vlivem alkoholu se objevují i na fotbalových zápasech, a proto jsou často vyvedeni policií (Smolík, 2008).

Z typizování nositelů rolí ve fanouškovské subkultuře vyplynulo, že jejich individuální podíl na vyvolávání nepokojů a násilností se liší. Skutečných problémových jedinců, tvoří-

cích tzv. tvrdé jádro (hardcore hooligans), bylo vždy mezi fotbalovými příznivci relativně malé množství. V některých případech však hráli důležitou roli početnější - umírněnější jedinci, kteří je obklopovali. Jejich aktivní či pasivní podpora nebo nesouhlas přispíval k eskalaci nebo utlumení rodícího se konfliktu (Smolík, 2008).

Marsh, Rosserová a Harré ve výzkumu subkultury fotbalových příznivců zkoumali především identitu fotbalových chuligánů. Zajímala je zejména teritorialita na fotbalových stadionech (jednotlivé sektory tribun), sociální role a kariéra fotbalových chuligánů. Konstatovali, že prostory, které obsazují fotbaloví výtržníci, jsou mnohdy nejlevnějšími místy na stadionu. Tato místa byla a jsou známa jako „Ends“ (kotle). Mají i svá vlastní jména (např. „The Kop“ v Liverpoolu)(Smolík, 2008).

Z šetření také vyplynulo, že zápasy oxfordského týmu navštěvovalo několik skupin, jež autoři popsali jako skupiny A - F. Skupina A byla označena jako „Rowdies“ a sestávala se přibližně z 30 chlapců s průměrným věkem okolo 15 let. Skupina B byla proměnlivějšího složení a měnila se dle atraktivity fotbalového zápasu. Její charakteristikou však byly vyšší přítomnost osob se záznamy o zatčení, s podmíněnými tresty či se sociálním dohledem. Členové této skupiny nebyli pravidelnými návštěvníky všech fotbalových zápasů. Skupinu C („Town boys“) tvořili chlapci starší než „Rowdies“. Jejich průměrný věk byl přibližně 18 let (Smolík, 2008).

Skupiny D a E byly mnohem méně homogenní než skupiny A - C. Skupinu E tvořili starší návštěvníci než skupinu D. V této skupině se vyskytovaly i dívky a ženy. Skupiny F se skládala převážně z malých dětí s průměrným věkem okolo deseti let. Tato skupina byla označena jako „Novices“ („nováčci“). Nováčci, Rowdies a Town Boys jako oddělené skupiny umožňovaly utvářet tzv. lineární hierarchii, což poskytovalo určitý rámec a možnost budovat kariéru na fotbalových stadionech. Tato kariéra se samozřejmě v čase měnila (Smolík, 2008).

Tato typologie ovšem nezohledňuje politickou rovinu problému (Smolík, 2008).

2 HISTORIE FOTBALOVÉ CHULIGÁNSTVÍ

Fotbalové chuligánství není pouze jevem současnosti. Ale má i svou historii. V této kapitole zmíním historii chuligánství s Anglie, protože Anglie je považována za kolébku fotbalu a jako jedna z prvních zemí začala tuto problematiku řešit. A samozřejmě se zmíním o historii chuligánství v České republice.

2.1 Anglie

Vznik moderního chuligánství spadá do Anglie počátku šedesátých let dvacátého století. Je však velmi obtížné vymezit přesné datum vzniku fotbalového chuligánství. Jistým pomocným kritériem může být počátek organizovanosti radikálních fanoušků. Organizovanost byla předpokladem vzniku jednotlivých chuligánských skupin, které si kromě vazby na fotbalový klub utvořili vlastní identitu a souhrnně vytvořili „chuligánskou scénu“. Vývoj v tomto směru probíhal od konce padesátých let a především pak od počátku a v průběhu šedesátých let dvacátého století. Ale násilnosti během zápasů jsou mnohem starší. (Mareš, Smolík, Suchánek 2004).

Fotbalové chuligánství procházelo v Anglii několika etapami:

- a) *do počátku šedesátých let 20. století:* V této době měl fotbal jiná pravidla, než jsou známy dnes. Při této hře bylo dovoleno téměř vše a byla to spíše hra pro nižší vrstvy. Sledování tohoto sportu často doprovázelo popíjení alkoholu a násilnosti v hledišti. Útoky byly neorganizované. Avšak na konci padesátých let ubývají spontánní útoky a přibývají promyšlené střety skupin fotbalových chuligánů (Mareš, Smolík, Suchánek 2004).
- b) *šedesátá léta:* Navštěvování fotbalových zápasů v tomto období bylo typické pro skinheady. Popularita fotbalu v Anglii stoupala. Zvyšující se komercializace fotbalu zatemnila původ fotbalu jako hry dělnické třídy a přispěla k vytváření situace, kdy se fotbalové násilí stalo obecným průvodním jevem fotbalu. K rituálům hooligans patřila konzumace alkoholu před, během i po fotbalovém utkání a chorály plné vulgarismů. Také se začaly vypravovat speciální „fotbalové vlaky“. Média pravděpodobně přispěla ke zvýšení frekvence násilí. Fotbal se stále více objevoval v televizi a chuligáni v tom viděli možnost svého zviditelnění. Díky policejním represím a pořadatelské službě se většina násilností přenesla mimo stadiony (Mareš, Smolík, Suchánek 2004).

- c) *sedmdesátá léta*: V těchto letech začali chuligáni opouštět vizáž skinheadů. Tím se stávali hůře rozeznatelnými. Ale jejich chování bylo stejné nebo i horší. Zvyšovala se míra regionalismu, patriotismu a radikalismu u chuligánských skupin. Zlepšovala se i organizovanost a strukturovanost gangů. Jev fotbalového chuligánství se dostával do pozornosti britských oficiálních míst i fotbalových organizací. Mělo to dopad na návštěvnost fotbalových utkání, začali se zavírat hřiště i na několik zápasů a za fotbalové chuligánství hrozily pokuty a tresty odnětí svobody. Díky evropským fotbalovým pohárům se fotbalové chuligánství začalo šířit i do jiných zemí (Mareš, Smolík, Suchánek 2004).
- d) *osmdesátá léta*: V těchto letech anglické chuligánství kulminovalo. Agresivní chování na fotbalových stadionech v Anglii i v Evropě mělo hrozné následky. O tragédiích na fotbalových stadionech se zmiňuji na jiném místě této kapitoly. V těchto letech byly v Anglii realizovány různá opatření vůči hooligans (např. úplný zákaz prodeje alkoholických nápojů na stadionech). (Mareš, Smolík, Suchánek 2004)
- e) *od počátku devadesátých let*: V těchto letech se rozšířil počet týmu hrající evropské poháry. Tím se zvyšovalo spojení mezi evropskými městy a tak angličtí rowdies začaly navazovat kontakty s chuligány z jiných zemí. K lepší organizaci střetnutí hooligans dopomohl rozvoj mobilních telefonů a internetu. Toto období je v Anglii označováno jako „superchuligánské“. Vzniká i několik zákonů, které mají pomoci k vymýcení fotbalového chuligánství. Za podpory National criminal intelligence services (NCIS) vzniká zpravodajská síť Football intelligence unit díky, které si může policie předávat informace o nebezpečných chuligánech. Také vznikají spolky fanoušků proti hooligans. Nejznámější je Football supports associations, která byly založena v roce 1995 Roganem Taylorem a Peterem Gerrettem v Liverpoolu (Mareš, Smolík, Suchánek 2004).

2.2 Česká republika

Ve vývoji fotbalového chuligánství lze v České republice rozeznat dvě etapy:

- a) „Pre-chuligánská etapa neorganizovaného fotbalového násilí, výtržností a vandalismu“. Incidenty byly nahodilé a páchali je nekonzistentní skupiny nebo jedinci. Etapa trvala od počátku fotbalu v českých zemích (přelom 19. a 20. století) a trvala až do poloviny devadesátých let 20. století. (Mareš, Smolík, Suchánek 2004.).

Některé incidenty na fotbalových stadionech v letech 1980 - 87 (Duke a Slepíčka in Dunning, 2002):

- 2. 6. 1983 - zápas mezi Bohemians Praha a Duklou Praha. Hooligans napadli hráče a zápas byl předčasně ukončen.

- 19. 6. 1985 - zápas mezi Duklou Banská Bystrica a Spartou Praha. Tato událost byla zfilmována ve filmu Proč?. Byl zničen vlak, kterým cestovali „fanoušci“ Sparty Praha. 30 fanoušků bylo zadrženo

- 4. 11. 1985 - zápas mezi Slávií Praha a Spartou Praha - Bitka po skončení zápasu. 1 chuligán musel být hospitalizován.

- b) „Moderní organizované chuligánství fotbalových gangů“. Tato etapa začala ve druhé polovině 20. století. Skupiny byli cílené a byly charakterizovány cílenou činností a jejich členové sami sebe chápou jako příslušníky specifické skupiny (Mareš, Smolík, Suchánek).

2.2.1 Moderní organizované chuligánství fotbalových gangů

V druhé polovině 20. století začaly vznikat chuligánské gangy, které měli stabilní názvy a měli stálé a konzistentní členy. Členové těchto skupin se vymezovali jako fotbalový chuligáni a pravidelně se zúčastňovali fotbalových zápasů a bitek. (Mareš, Smolík, Suchánek 2004).

Každý fotbalový tým má většinou více skupin, které ho podporují. Tyto skupiny se distancují od bezprostřední „fanouškovské“ vazby na kluby, jejich pojmenováními. Názvy chuligánských skupin často obsahují slova jako gang, ultras, parta, tlupa, komando, klan či divize (např. Piccolo fanaticos, Gang lišky Bystroušky, South slopes ultras - všechny tyto skupiny podporují fotbalový klub FC Tescoma Zlín). Těmito názvy se vymezují vůči neorganizovaným, krátkodobým či náhodným skupinám i vůči jiným gangům hooligans. (Mareš, Smolík, Suchánek 2004).

V dnešní době má každý prvoligový a druholigový klub „fanoušky“, které lze označit jako hooligans. Některé skupiny chuligánů se sestávají pouze z několika členů, některé však mají několik desítek neformálních členů. Členy nejsou pouze lidé z nižších tříd (jak je nazval Mareš (s. 134, Mareš, Smolík, Suchánek 2004) „*zlumpenproletarizované živly*“), ale také lidé ze střední třídy, ze středoškolského a vysokoškolského prostředí. Tito lidé vnímají

chuligánství jako náplň volného času, adrenalinový sport nebo také odreagování od všedních činností v práci a doma. (Mareš, Smolík, Suchánek 2004).

Některé chuligánské skupiny vydávají Fanziny, kde popisují dění na chuligánské scéně (popisují zde jednotlivé bitky, ale zaměřují se i na chuligánské akce v zahraničí, výjezdy do zahraniční apod.). V současné době se spíše zaměřují na internet, kde si vytváří různé stránky zaměřené na tematiku hooligans. Nejznámější je stránka www.hooligans.cz, která obsahuje velké množství diskuzí a článků k tématu hooligans. Na chuligánských stránkách probíhají kyberprostorové boje mezi jednotlivými gangy nebo s nepřáteli chuligánství a rasismu. Část obsahu těchto stránek směřuje i proti žurnalistům či policistům. (Mareš, Smolík, Suchánek, 2004).

Chuligánské gangy se v ČR zapojují do různých násilnosti. Díky opatřením je na fotbalových stadionech jejich akceschopnost omezena. I přes různá opatření se objevují i násilnosti na fotbalových stadionech (Mareš, Smolík, Suchánek, 2004). Jako příklad bych uvedla derby mezi Slavii a Spartou v březnu 2008, kdy na hrací plochu vnikli fanoušci Sparty Praha, fanoušci obou táborů házeli na hrací plochu světlice a jiné předměty a navzájem se uráželi různými skandovanými pokřiky.

Největší bitky se odehrávají mimo stadion. Dva zneprátelené tábory fanoušky se domlouvají pomocí mobilních telefonů a internetu na místě (kde se bitka nebo také „piknik“, jak říkají hooligans, odehraje), na počtu bitkařů a na jejich věku, na povolených zbraních a jiných pravidlech. Bitky nemusejí být jen domluvené. Hooligans se mohou náhodou potkat třeba ve městě a na pravidlech bitky se domluví přímo na místě. „Oběťmi“ chuligánů nemusejí být pouze další chuligáni, ale i nevinné osoby. Např. 15. srpna 1999 byl napaden vlak jedoucí z Olomouce do Ostravy, chuligány Baníku Ostrava a těžce při tom byla zraněna žena, kterou trefil kámen hozený do okna (žena se ze zranění nikdy úplně nevyhléčí, protože oslepla na jedno oko a dokonce se pokusila i o sebevraždu). Některé akce chuligánů jsou zaměřeny proti hráčů soupeřova týmu nebo proti hráčům jejich týmu, kterým se zrovna nedaří. Útoky mohou být také zaměřeny na rozhodčí nebo žurnalisty (Mareš, Smolík, Suchánek, 2004).

V této etapě se také rozmohlo vykrádání benzinových stanic, u kterých hooligans zastaví na cestě na zápase nebo ze zápasu. Asi největším problémem, který se začal v této etapě rozmáhat jsou rasistické a neonacistické urážky. Na konci devadesátých let se mezi chuligány vmísily nazi-skinheadské skupiny. Chuligáni své rasistické a nacistické názory nejčastěji

projevují různými pokřiky nebo bučením na hráče tmavé barvi pleti. Jejich názory se také projevují v symbolice na transparentech, tričkách, šálách atd. (Mareš, Smolík, Suchánek, 2004)

Myslím si, že v současné době jsou chuligáni hlavně proti politizaci a komercializaci fotbalu. Na sociálních sítích je velké množství skupin, které jsou zaměřeny proti „modernímu“ fotbalu (velkému množství kamer na stadionu, omezení, zákony). Chuligánům se hlavně nelíbí absence vzrušení a rivality na fotbalových stadionech, která je způsobena např. nutností mít všechny místa k sezení.

2.3 Tragédie na fotbalových stadionech

„Fotbal není záležitostí života a smrti. Je mnohem důležitější.“ Tato slova pronesl Bill Shankly, legendární trenér FC Liverpool. Pozdější historie jeho klubu ukázala, že se nemohl mýlit víc. Vždyť jedna z největší tragédií na fotbalových stadionech zasáhla právě FC Liverpool (Petrák, 2005).

2.3.1 Hillsborough

U jedné brány liverpoolského stadionu Anfield Road hoří věčný oheň a u druhé brány pamětní deska připomínají smrt devadesát-šesti mrtvých fanoušků Liverpoolu z 15. dubna 1989.

Deset tisíc diváků měly do útroby stadionu vpustit pouze tři brány a sedm turniketů. Policie navíc situaci hrubě podcenila a před vstupem na stadionu neprováděla dostatečnou kontrolu. Vzhledem k nedostatečné kontrole se většina fanoušků dostala na střední terasu Lepings Lane, kde tak vznikla hustá tlačence - nehledě na to, že se ještě těsně před výkopem dav lidí zoufale pokoušel protlačit dovnitř (Petrák, 2005).

Obvyklé opatření, které bylo typické pro tehdejší dobu, tedy pevné oplocení sektoru tvrdého jádra fanoušků, ukázalo svou stinnou stránku. Příliv lidí stlačoval dav po tribuně směrem dolů a doslova lisoval diváky ve spodních řadách a o bariéru u hřiště. Fanoušci Liverpoolu začaly lézt na ocelový plot a křičet na policii, ať otevře zamčené brány (Petrák, 2005).

Tato tragédie způsobila revoluci v bezpečnostních opatřeních na stadionech. V následujících letech byly na Britských ostrovech zavedeny stadiony s místy pouze k sezení a zmize-

ly ocelové bariéry. Represi nahradila prevence, místo oplocení a policejní síly hlídá pořádek na tribunách zlepšená legislativa a moderní monitorovací zařízení (Petrák, 2005).

2.3.2 Heysel

V Poháru mistrů evropských zemí (dnešní Liga mistrů) se ve finále 29. května 1985 potkaly týmy FC Liverpool a Juventus Turín. Zápas se odehrával na stadionu Heysel v Bruselu. Už hodinu a půl před výkopem začali na stadionu nepokoje. Fanoušci Liverpoolu se nechali vyprovokovat světlicemi, které k nim přilétly od fanoušků Juventus. Dav fanoušků Reds zbořil chatrný plot, který oba tábory fanoušků odděloval. Italové se ocitli v pasti. Ze tří stran byli obklopeni zdí a ploty a ze čtvrté strany je tlačil dav Liverpoolských. Cihlová zeď vzadu nevydržela nápor a zhroutila se. V jejich troskách našlo smrt devětatřicet nevinných fanoušků (Petrák, 2005).

Navzdory této tragédii se zápas odehrál a vítězem se stal Juventus Turín. Anglické týmy byly na pět let vyloučeny z evropských soutěží a v případě Liverpoolu šest let. UEFA také zavedla přísné podmínky pro hodnocení stadionů a těsnou spolupráci s policejními orgány. (Petrák, 2005)

2.3.3 Další tragédie

Historie fotbalových utkání je nejen o radosti z výhry nebo smutku z prohry, ale i tragédiích, které poznamenali celosvětový fotbal. Tragédie na stadionech Hillsborough a Heysel byly nejvíce medializované a nejvíce se zasloužily o změnu bezpečnostních pravidel na stadionech. Ale tragédie se staly, a bohužel stále stávají (hlavně ve státech Jižní Ameriky), i na dalších stadionech. Pro zajímavost uvádím některé další tragédie, které nejsou tak známe (www.stadiumguide.com [online]):

- Lima, Národní stadion, 24. květen 1964, 319 mrtvých, Peru proti Argentíně
- Glasgow, stadion Ibrox Park, 2. ledna 1971, 66 mrtvých, Celtic Glasgow proti Rangers Glasgow
- Moskva, stadion Lužniky, 20. říjen 1982, 340 mrtvých, Spartak Moskva proti Harlemu
- Johannesburg, stadion Ellis Park, 11. dubna 2001, 43 mrtvých, Kaizer Chiefs proti Orlando Pirates

3 LEGISLATIVA

K odstranění násilí z fotbalových stadionů pomáhají i různé zákony. V České republice žádný speciální zákon, který by se týkal fotbalových přestupků, neexistuje. Myslím si, že je to chyba, protože v Anglii takové zákony existují a situace se po jejich zavedení velmi zlepšila.

V této kapitole uvedu krátký exkurz do legislativy Anglie a České republiky.

3.1 Anglie

Po tragédii na stadionu Hillsborough začala britská vláda připravovat první zákony proti chuligánství na fotbalových stadionech. Anglie má, podle mého názoru, nejpropracovanější legislativu týkající se fotbalových zločinů. Na jejím příkladu můžeme vidět, že tyto zákony fungují.

3.1.1 Football spectacors act (zákon o fotbalových divácích) z roku 1989

V zákoně je upraveno pořádání zápasů na území Anglie a Walesu, stanovuje práva a povinnosti návštěvníků fotbalových utkání, stanovuje trestné činy související s fotbalem, stanovuje podmínky udělení zákazu vstupu na stadion atd. (Mošna, 2004 [online])

Zákon také upravuje činnost úřadu pro zákazy vstupu na stadiony. Mezi její úkoly patří např. kontrola dodržování zákazu vstupu, spravování záznamů nebo aktualizace záznamů. (Mošna, 2004[online])

3.1.2 Fotbalová asociace

Asociace zodpovídá za zprostředkování seznamů chuligánů, kteří mají zákaz vstupu na stadion, mezi všechny anglické kluby. Pokud někdo tento zákaz poruší, ale na stadionu se chová slušně, je cíle dosaženo. Protože cílem je dosažení veřejného pořádku a bezpečnosti. (Mošna, 2004)

3.1.3 Football offences act (zákon o fotbalové trestné činnosti) z roku 1991

Tento zákon stanovuje trestné činnosti související s fotbalem. Podle tohoto zákona patří mezi trestné činy (www.legislation.gov.uk [online]):

- házení předmětů na hrací plochu,
- urážející nebo rasistické skandování,

- neoprávněné vniknutí na hrací plochu.

3.1.4 Football disorder act (zákon o fotbalových výtržnostech) z roku 2000

Zákon novelizuje zákon o fotbalových divácích. Přináší tři důležité změny (Mošna, 2004[online]):

- ruší rozdíl mezi domácím a zahraničním zákazem vstupu na stadion (zákaz platí ve všech státech),
- odsouzený musí v době, kdy probíhá zápas v zahraničí, odevzdat cestovní pas,
- zrychluje soudní řízení při udávání zákazu.

3.1.5 Další zákony

Na fotbalové chuligány lze v Anglii uplatnit i jiné než výše uvedené zákony (Mošna, 2004[online]):

- Zákon o veřejném pořádku (Public Order Act) z roku 1986
- Zákon o trestné činnosti a porušování pořádku (Crime and Disorder Act) z roku 1991
- Trestní zákon (Criminal Law Act) z roku 1977
- Zákon o sportovních utkáních (The Sporting Events /Control of Alcohol Act) z roku 1985
- Licenční zákon (Licensing Act) z roku 1964
- Zákon o veřejném pořádku (Public Order Act) z roku 1986 - upravuje konzumaci alkoholu
- Zákon o policii (Police Act) z roku 1996 - zákon nařizuje fotbalovým klubům platit za zásahy policie na stadionech
- Zákon o trestní justici a veřejném pořádku (Criminal Justice and Public Order Act) z roku 1994 - upravuje prodej vstupenek

3.2 Česká republika

V některých zemích Evropy (např. Anglie a Belgie) mají speciální zákony, které se týkají fotbalových trestných činů. V České republice žádný speciální zákon nemáme, ale jednotlivé projevy je možno trestat hlavně podle trestního zákoníku.

3.2.1 Trestní zákoník

Dle zákona č. 40/2009 Sb. obsahuje několik paragrafů, které lze např. použít na potrestání výtržností na fotbalových stadionech (www.business.center.cz [online]):

- § 145 - Těžké ublížení na zdraví: „Kdo jinému úmyslně způsobí těžkou újmu na zdraví, bude potrestán odnětím svobody na tři léta až deset let
- § 158 - Rvačka: „Kdo úmyslně ohrozí život nebo zdraví jiného tím, že se zúčastní rvačky, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.“
- § 228 - Poškození cizí věci: „Kdo zničí, poškodí nebo učiní neupotřebitelnou cizí věc, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.“
„ Stejně bude potrestán, kdo poškodí cizí věc tím, že ji postříká, pomaluje či popíše barvou nebo jinou látkou.“
- § 323 - Násilí proti orgánu veřejné moci: „Kdo užije násilí v úmyslu působit na výkon pravomoci orgánu státní správy, územní samosprávy, soudu nebo jiného orgánu veřejné moci, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až pět let.“
- § 352 - Násilí proti skupině obyvatelů či jednotlivci: „Kdo skupině obyvatelů vyhrožuje usmrcením, ublížením na zdraví nebo způsobením škody velkého rozsahu, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.“
- § 355 - Hanobení národy, rasy nebo jiné etnické skupiny: „Kdo veřejně hanobí a) některý národ, jeho jazyk, některou rasu nebo etnickou skupinu, nebo b) skupinu osob pro jejich skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že jsou skutečně nebo domněle bez vyznání, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.“
- § 356 - Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod: „Kdo veřejně podněcuje k nenávisti k některému národu, rase, etnické skupině, náboženství, třídě nebo jiné skupině osob nebo k omezování práv a svobod jejich příslušníků, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.“
- § 358 - Výtržnictví: „Kdo se dopustí veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném hrubé neslušnosti nebo výtržnosti zejména tím, že napadne jiného, hanobí hrob, historickou nebo kulturní památku, anebo hrubým způsobem ruší přípravu nebo průběh organizovaného sportovního utkání, shromáždění nebo obřadu lidí, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.“

3.2.2 Ostatní zákony

- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů - obce mohou za určitých podmínek regulovat pořádání fotbalových utkání
- Zákon č. 84/1990 Sb., o právu shromažďovacím, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon ČNR č. 37/1989 Sb., o ochraně před alkoholismem a jinými toxikomaniemi, ve znění pozdějších předpisů

3.2.3 Českomoravský fotbalový svaz

ČMFS uděluje klubům licence. Aby kluby mohly hrát mistrovské zápasy, musí splnit několik podmínek např. stavebně-technické řešení stadionu, bezpečnost diváků nebo zajištění místa pro bezpečnostní a zdravotní složky. Bezpečnostní pravidla stadionu se řídí projektem stadiony 2012. (Mošna, 2004[online])

V současnosti nemají kluby možnost udělit zákaz vstupu na svůj stadion ani zveřejnit jméno a fotografie této osoby na stadionu. Ustanovení §6 zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, zakazuje jakoukoli diskriminaci spotřebitele. Z toho vyplývá, že neprodání vstupenky určitému divákovi či zákaz vstupu na stadion (pokud ho nemá soudně uložený) může být diskriminací. (Mošna, 2004[online])

Zástupci fotbalových klubů, zástupci policie a zástupci vlády se v současné době snaží vymyslet systém, který by zabezpečoval předávání informací, o nebezpečných chuligánech, mezi jednotlivými kluby. Největší překážkou je zákon o ochraně osobních informací, který neumožňuje tyto informace předávat. V poslední době jsou populární vstupenky na jméno. Používají se při rizikových zápasech, ale má to své nevýhody. Fanouškům se nelíbí, že musejí na vstupenku udávat své údaje (jméno a datum narození). (Máte slovo, 2009[online])

3.2.4 Soudce na stadionech

10. května 2008 se na zápase Sparta Praha - Baník Ostrava uskutečnil experiment, kdy byli na stadionu přítomni soudce a státní zástupci. Na tomto zápase byli zatčeni pouze tři výtržníci, kteří spáchali pouze přestupek. (Černý, 2008 [online])

Od jarní části Gambrinus ligy ročníku 2010/2011 budou na 5 rizikových zápasech přítomni státní zástupci. Policie si vzala příklad z Anglie a Nizozemska, kde policie intenzivně spolupracuje se státními zástupci. (ČTK, 2011[online])

Při protiprávním jednání bude státní zástupce rozhodovat o tom, zda šlo o trestný čin nebo přešůpek. A případně dá policii pokyn k zajištění důkazů, které jsou nezbytné pro odsouzení pachatele. (ČTK, 2011[online])

Proběhly také pokusy o zavedení mobilní jednací síně na fotbalových stadionech. Podle městské zástupkyně Jany Hercogové není soudce na stadionech nutných, protože asi 80 % případů diváckého násilí je vyřizeno ve zkráceném přípravném řízení. Také by měla být využívána možnost zákazu vstupu, který umožňuje trestní zákon. (ČTK, 2011[online])

3.2.5 Policie na stadionech

Od ledna 2009 platí nový zákon o Policii ČR, který stanovuje přesná pravidla a formuluje odpovědnost, kterou má při zajištění bezpečnosti na sportovních utkáních policie a pořadatel. Dne 16. února 2009 podepsal policejní prezident a tehdejší předseda ČMFS Pavel Mokřý dohodu mezi ČMFS a Policií ČR. (Malíková, 2009[online])

Podepsání dohody koresponduje s reformou Policie ČR a to hlavně v odstranění nepolicejní činnosti. Policie tedy přestává suplovat práci pořadatelské služby při fotbalových utkáních. Na stadion vstoupí policie jen tehdy, kdy pořadatel sám nedokáže zjednat pořádek. Ale neznamená to, že policie ze stadionů zmizí úplně. Při zápasech budou na stadionech přítomní spotteři (specialisté na problematiku diváckého násilí). Policie bude při rizikových utkáních dál zajišťovat doprovod fanoušků do místa utkání. (Malíková, 2009[online])

4 PŘÍČINY NÁSILÍ NA FOTBALOVÝCH STADIONECH

„Podle Finna (1998) neexistuje pouze jediné vysvětlení násilného chování při fotbalových zápasech. Jakákoliv lidská aktivita při sportu, tedy i fotbalové chuligánství, je komplikovaným a komplexním sociálním fenoménem, který potřebuje pečlivě analyzovat na základě více perspektiv. Pouze z jednoho zorného úhlu nelze tak složitý fenomén dostatečně shrnout“. (Sekot, str. 25, 2008).

Podle Wanna a kol. (2001) lze uvažovat o dvou vzájemně se překrývajících perspektivách chuligánské/fanouškovské agrese:

- a) psychologické (mikrolevel) - chuligánství je popisováno temperamentem, agresivními sklony atd.,
- b) sociologické či sociálně psychologické (makrolevel) - zaměřují se na jevy jako je kultura, sociální struktura a sociální prostředí.

Zástupce psychologického přístupu je britský psychiatr John Harrington. Podle Harringtona by se fotbalovému chuligánství dalo zabránit oddělením patologických násilníků od „bezproblémových fanoušků“. Tyto závěry byly odmítnuty, protože mezi fotbalovými výtržníky byli nalezeni lidé, které nelze považovat za osoby sociálně nepřizpůsobivé, abnormálně temperamentní a násilnické. (Smolík, Mareš, Suchánek, 2004)

Divácké výtržnosti se nejčastěji vyskytují v těchto situacích (Mikšík, 2005):

- při vstupu (pokus dostat se na stadion zadarmo)
- situace, které přispívají k porážce mužstva (rozhodnutí rozhodčího)
- vítězství (euforická nálada, radost)
- pochody městem po skončení zápasu (nezáleží na konečném skóre)
- střet dvou skupin (projevy nenávisti)

4.1 Přístupy k fotbalovému chuligánství

Podle Wanna a kol. (2001) jsou pro vysvětlení fotbalového chuligánství podstatné tyto faktory, přístupy, modely a teorie:

- a) příslušnost ke skupině, touha trávit čas s ostatními,
- b) potřeba sociální interakce (pocit sounáležitosti),

- c) hypotéza frustrace - agrese (V situaci, kdy mají lidé nějakým způsobem zmařenou či zablokovanou snahu dosáhnout cíle, nevyhnutelně se dostaví agrese),
- d) teorie sociálního učení (Hlavní tezí teorie sociálního učení je fakt, že jedinci se často naučí jedna agresivně skrze sledování násilných akcí druhých),
- e) udržování sebeúcty (udržování sebeúcty je určení míry sounáležitosti s týmem, kterou jedinci vyvinuli),
- f) potřeba vzrušení (Pro některé výtržníky jsou podle této teorie aktivity typu vandalismus nebo výtržnictví příjemné, jelikož uspokojují základní potřebu vzrušení.),
- g) teorie nákazy (Její autor Le Bon argumentuje, že myšlenky, nálady, přístupy a zvyky mohou členové davu začít nekriticky přijímat a rychle sdílet. Podle této teorie jeden rozrušený člověk v davu slovem či činem rozruší dalšího, který postupně rozruší dalšího atd.),
- h) teorie kritických norem (Zahrnuje skupinu konformity. Chuligánská agrese nastane mnohem pravděpodobněji, když dav či skupina přijme antisociální standarty chování, které považuje pro danou situaci za správné),
- i) teorie přidané hodnoty (V souladu s ní usnadňují strukturální faktory, tj. blízkost sedaček, hlučnost atd., strukturální odezvy, tj. vznik agrese),
- j) relevantní případové faktory (nedostatek negativních sankcí, nevychovanost, absence otců a společenské násilí),
- k) nerelevantní případové faktory (faktor davu, faktor události),
- l) Mannova typologie (Identifikuje pět typů výtržností, každou založenou na dominantní charakteristice výtržníků.),
- m) Smithova relevantní a nerelevantní případová studie (Relevantní případové výtržnosti mají svůj původ mimo stadion či arénu, zatímco příčiny nerelevantního případového chuligánského násilí se nacházejí uvnitř sportovních areálů.)

Z předložených kategorií je patrné, že pro komplexní vysvětlení fotbalového chuligánství je vhodná syntéza mezi politologickými, sociologickými a politologickými přístupy (Smolík, 2008).

4.2 Teorie subkultury mládeže

Nejčastější je názor, že chuligánství a výtržnictví na fotbalových stadionech je výsledkem problematických vztahů mezi mládeží a sociálními institucemi. V knize Hoolifan dává autor King vinu rodičům, kteří mají nedostatečný zájem o volnočasové aktivity svých potomků a hlavně podcenění bezpečnostních složek a politických orgánů při vyhodnocování. (Sekot, 2008)

Motivací k příslušnosti k subkultuře je důvod, že v jejím prostředí lze získat chtěný status a nalézt přiměřenou roli v sociální skupině sklonem k jinému typu chování, než je ceněno většinovou společností. Podle výzkumů lze označit chuligány za subkulturu mládeže. (Mareš, Smolík, Suchánek, 2004)

4.3 Vliv sociálního prostředí

Macháta ve své práci definoval několik hypotéz (in Sekot, 2008):

- *Míra chápání trestné činnosti není vyšší u vlajkonošů s nižším vzděláním než u těch, kteří mají vyšší vzdělání.*
- *Vlajkonoši, kteří před utkáním či během něj nekonzumují alkohol, se výtržností na fotbalových stadionech straní mnohem častěji než ti, kteří jsou pod vlivem alkoholu.*
- *Za účelem vyprovokovat konflikt přichází na stadion mnohem více vlajkonošů, kteří nedokážou ocenit výkon soupeře než v případě těch, kteří ho ocenit dokážou.*

Z výzkumu vyplývá, že vzdělání nemá na páčání trestné činnosti významnější vliv. Vliv konzumace alkoholu se také nepotvrdil, protože výtržnictví je tak silným motivem divácké účasti, že nepotřebuje žádné další stimuly. Třetí hypotéza potvrdila existenci vztahu mezi cílem vyvolat konflikt a neochotou ocenit výkon soupeře. (Sekot, 2008)

Existuje nepřímé spojení fotbalového chuligánství a konzumace alkoholu. Ale v tom, že maskulinní rysy chuligánů zdůrazňují schopnost bojovat, tvrdost a držet v ruce pivo, jako „ochranné známky“, že jsou muži. Zkouška maskulinity je jedna z věcí, kolem které se výtržnictví na fotbale točí. (Dunning, 2002)

4.4 Skupinové chování

Dalším faktorem, který ovlivňuje chování fotbalových chuligánů je příslušnost k některé z chuligánských skupin.

4.4.1 Definice skupinového chování

Člověk se v procesu svého života stává členem mnoha různorodých skupin. Začleňováním jedince do skupiny se u něj rozvíjí specifické sociální chování, jehož realizace a kvalita je podmíněna uskutečněním nejzákladnějších psychologických podmínek, aby spojení dvou a více lidí byl přiznán status skupiny. (Mikšík, 2005)

D. Krech se spolupracovníky předkládá klíčové znaky skupiny (in Mišík, 2005):

- vztahy mezi členy jsou navzájem závislé (jednání jednotlivce ovlivňuje chování ostatních),
- členové vyznávají společnou ideologii, která usměrňuje jejich chování,
- tyto rysy vytvářejí jasně vymezený, specifikovaný a ohraničený celek, který se vyznačuje stabilitou přes různorodé situace.

4.4.2 Skupiny fotbalových chuligánů

Velkou roli v chování chuligánů hraje uniformita, která je daná stejnými postoji, kterou jsou součástí vnímání i prožitků skupiny. Chuligáni zaujímají specifické postoje, které jsou zautomatizovány a projevují se např. skandováním, urážkami hráčů soupeře, pískáním, pálením šál soupeře atd. Mezi typické projevy chuligánů patří fotbalové rituály (děkovné rituály, zvedání šál při zpívání chorálů, pískání při nástupu hráčů soupeře atd.). Ve skupině vzniká skupinové vědomí, které členové skupiny prožívají obdobně. (Mareš, Smolík, Suchánek, 2004)

4.5 Role médií

Média hrají velkou roli v pohledu na násilí na fotbalových stadionech. V minulosti se stávalo, že se média (tisk i televize) více zaměřila na násilí na stadionu, než na samotný zápas. Hlavně bulvární tisk zveličuje události, které se na stadionu udály. Také navyšují počet chuligánů, kteří se zúčastnili násilí, ale ve skutečnosti se na násilnostech podílí pouze malé množství příznivců. (Perryman, 2004)

Média také podněcují další násilí na stadionech. Media ukazují sociální problémy - násilí na stadionech a v jejich okolí, xenofobii a rasismus. Média by měla spíše propagovat fair play ve sportu, aby podporovala pozitivní sportovní hodnoty jako boj proti agresivnímu chování. Také by se mělo zabránit senzacechtivosti po informacích o násilí. Ale je těžké si představit, že by média přestaly přehánět. (Frodsdick, Marsh, 2005)

Dle mého názoru je důležité, aby při přímém přenosu nebylo zobrazováno násilí na tribunách fotbalových stadionů, jako tomu je při zápasech Ligy mistrů, Evropské ligy a anglické Premier League.

5 PREVENCE NÁSILÍ NA FOTBALOVÝCH STADIONECH

Od počátku 60. let dvacátého století (vznik moderního chuligánství v Anglii) jsou i pokusy o jeho vymýcení ze stadionů.

Výtržnosti nemůžeme posuzovat jako akce jednotlivců, protože fanoušci vytvářejí „divácký dav“, ne pouze publikum tvořené jedinci se společným nebo protikladným vyladěním očekáváním výsledku. (Mikšík, 2005)

Možnost prevence vzniku a rozvoje hromadného chování. Situace, ve kterých dochází k prvním výtržnostem, jsou známy (jsou uvedeny v předcházející kapitole). Také se ví, jaký typ fanoušků je jejich nositelem. Ale jsou tak různorodé a bohaté, že boj s nimi je velice těžký a vyžaduje velké vynaložení sil a prostředků k jejich předpovídání a prevenci. (Mikšík, 2005)

K prevenci vzniku a rozvoje hromadného chování se podle Mikšíka (str. 191, 2005) ukázaly jako nosné cesty:

- *technická a organizační opatření,*
- *odreagování psychických tenzí hudebními nahrávkami (na začátku či v pauzách, pozor však na možný opačný dopad),*
- *vhodné stylizování hlasatele do role „vůdce“ publika (na začátku a o přestávkách) a spolutvůrce atmosféry,*
- *účelně volené rozhlasové relace na stadionu s využitím autority hráčů a trenérů,*
- *výběr a spolehlivá činnost pořadatelů a strážců pořádku.*

O prevenci a potírání fotbalového chuligánství se zajímají i UEFA (Union of European Football Associations) a FIFA (Fédération Internationale de Football Association). V pravomoci UEFA je např. odebrání bodů nebo vyloučení klubu ze všech soutěží za výtržnosti jejich fanoušků. (www.uefa.com [online])

5.1 Role aktérů utkání

Fotbalisté mají velký vliv při působení na diváky. Jejich vzájemné působení s rozhodčími a pořadateli jsou důležitým faktorem, který utváří atmosféru utkání. Důležitost chování fotbalisty v průběhu zápasu vyplývá ze skutečnosti, že jeho reakce jsou napodobovány v hledišti. Fotbalisté musí diváka upoutat atraktivním a poctivým výkonem bez „filmování“, hrubostí a násilí. Je špatné, když se slavní sportovci chovají v rozporu s fair play. Mladí

diváci mají poté tendenci je napodobovat. V poslední době jsou nejvýraznější např. provokace Tomáše Řepky, hráče AC Sparta Praha, na adresu fanoušků FC Liverpool nebo Genarra Gattusa, hráče AC Milán, který napadl soupeřova trenéra. (Slepička, 1990)

Podle Vladimíra Šmicera, by hráči neměli po zápase děkovat svým fanouškům, pokud páchají nějaké výtržnosti (vytrhávají sedačky, házejí na hrací plochu dýmavnice atd.) Díky těmto fanouškům přichází fotbal o diváky (Máte slovo, 2009)

Podle mého názoru je důležité, aby hráči problémovým fanouškům po zápase neděkovali. Protože tím je jen podpoří v opakování jejich chování. Ale také si musíme uvědomit, že fanoušci mají na hráče obrovský vliv. A když by některý z hráčů po zápase nedošel na „děrovačku“, tak by se mohl setkat s nenávisťnými projevy fanoušků vůči jeho osobě.

5.2 Projekt ligové stadiony 2012

Tento projekt se řídí dokumentem UEFA Stadium Infrastruktura Regulations-Edition 2010, který je platný od 1. 5. 2010. Úplné znění projektu dostaly všechny kluby 1. Gambrinus ligy a 2. ligy ČMFS. (Magazín Fotbal, 2010)

Projekt obsahuje požadavky na stadiony, které musí kluby splnit, aby mohli na stadionu hrát zápasy. Uvedu jen podmínky, které se hodí k tématu mé práce.

Kluby musí mít podle tohoto projektu návštěvní řád, který je projednaný s městským (respektive obecním) zastupitelstvem. Řád musí být umístěný na všech vstupech a pokladnách. Na stadionu musí být vymezeny a bezpečně oddělené sektory pro fanoušky hostů a fanoušky domácích. Sektory musí mít vlastní přístup, musí být vybaveny bezpečným oplocením, které zabraňuje fanouškům vstup na hrací plochu a průchodu mezi jednotlivými sektory. Mimo jiné také musí mít vlastní WC, stánek s občerstvením a pokladnu. (Magazín Fotbal, 2010)

Významnou složkou zlepšování stadionů je zavedení kamerového systému. Systém má sloužit hlavně ke zvýšení bezpečnosti na stadionech a monitorování problémových fanoušků. Jednou z hlavních myšlenek zavedení systému je odstranění projevů rasismu, extremismu a chuligánství ze stadionů. Největší překážkou v zavádění systému je nedostatek financí. (Klement, 2010)

Dokument UEFA řeší i postavení a množství kamer, které musejí zabírat diváky. Pozice jsou určeny tak, aby zabírali v nejlepší možné kvalitě. Také určuje, že pořadatelé se musejí dívat na diváky a ne sledovat fotbal. Také určuje, že 5% kapacity stadionu musí být určeno

pro příznivce hostujícího týmu.(UEFA Stadium Infastruktura Regulations-Edition, 2010 [online])

Podle mého názoru je tento dokument velmi důležitý. Hlavně, co se týče úprav povinností pořadatelů. Na českých stadionech se často pořadatelé dívají na fotbal, a když nastane nějaký problém, tak nejsou schopni určit viníka.

5.3 Aktivity rady Evropy a Evropské unie

Rada Evropy sjednala 1. listopadu 1985 Evropskou úmluvu k diváckému násilí a nevhodnému chování při sportovních utkáních, zvláště při fotbalových zápasech. Tato úmluva obsahuje např. doporučení o konzumaci alkoholu na stadionech, o zákazech vstupu známým výtržníkům, doporučení pro spolupráci s policií atd. (Smolík, 2008)

Evropská unie se hlavně zaměřuje na spolupráci klubů a policie a mezinárodní spolupráci police. 6. prosince 2001 schválila Rada ministrů Evropské unie Příručku k předcházení a kontrole násilností a výtržnictví v souvislosti s fotbalovými zápasy mezinárodního rozměru. Příručka upravuje předávání informací mezi policejními složkami (informace jsou rozděleny na strategické, operativní a taktické). Tato příručka také upravuje komunikační strategie policie a fotbalových fanoušků. (Mareš, Smolík, Suchánek, 2004)

5.4 Sociální práce s fanoušky

Sociální prevence je součástí komplexního modelu boje proti fotbalovému chuligánství. Současný přístup používá takové postupy, které nejsou zaměřeny pouze na problémové fanoušky. Sociální prevence překonává bariéru, která je kolem chuligánů vytvořena. Jejím nástrojem je sociální práce s hooligans. (Šveřepa, 2001 [online])

Cílem není pouze zabránění vzniku a rozvoje násilných akcí na stadionech, ale také vytvořit takové podmínky, aby lidé v hledišti nepocítovali potřebu projevit se agresivně. Moderní moder zahrnuje jednak tvorbu represe a kvalitní sociální prevenci. (Šveřepa, 2001[online])

Hlavní je integrace problémových skupin nebo jedinců do společenství. Chuligáni se cítí nebo chtějí být vyloučení na okraj společnosti a tento pocit dávají najevo tím, že se více vyčleňují, aby na sebe přitáhli pozornost. Chuligáni vytlačují ze svých sektorů ostatní diváky. Díky tomu byla přijata opatření, který místo toho, aby separaci zabránila, tak ji spíše

posílila. Chuligáni byli uzavřeni do svých sektorů, které jsou oplocené a je v něm tak větší možnost páchaní násilí. (Šveřepa, 2001[online])

5.4.1 Integrace chuligánů

Prvním krokem k integraci chuligánů do komunity diváků je odstranění plotů ze stadionů. Díky tomu přestane společenské potvrzování tendence chuligánů k separaci od okolí. Také tím chuligáni přijdou o své bojiště. Odstranění plotů dává příležitost pro uplatnění přirozené sociální kontroly. Chuligáni už nejsou uzavřená smečka a je pro ně těžší schovat před okolím svou tvář. Důležitým předpokladem pro odstranění plotů jsou nové právní úpravy a jejich důsledné uplatňování. V Anglii je vniknutí na hrací plochu trestným činem. Chuligáni se mohou pozitivně změnit díky možnosti podmíněného zrušení zákazu. (Šveřepa, 2001[online])

5.4.2 Fan coaching a Fanprojekty

Zatímco Anglie zaujímá vedoucí pozici ve vývoji vysoce sofistikované techniky k prevenci sledování fotbalových chuligánů, tak vyspělé státy kontinentální Evropy zaujímají přední místa ve Fanprojektech. (Frodsick, Marsh, 2005)

Cílem projektu je preventivně působit proti vzniku násilných akcí, které jsou spojené s fotbalovými zápasy. (Šveřepa, 2001[online])

Mezi dílčí cíle patří (Šveřepa, 2001[online]):

- vedení chuligánů k formám řešení konfliktů, ve kterých v rámci sebeovládání nevyužívají násilí,
- odstraňovat extrémní reakce (rasismus) a chování, které napomáhá delikvenci,
- zvyšovat sebevědomí mladistvých fotbalových fanoušků,
- stabilizovat vrstevnické skupiny,
- zlepšit komunikaci mezi kluby a jejich fanoušky.

Cílovou skupinou jsou mladí příznivci fotbalu se sklonem k násilnému chování. Náleží sem příslušníci různých sociálních vrstev. Primární funkcí projektů je odvrácení fanoušků od výtržnictví a užívání násilí. (Šveřepa, 2001[online])

Kluby nebo obce zaměstnávají sociální pracovníky pro styk se skupinami fanoušků, kteří mají zlepšit atmosféru na stadionech, ale zabránit násilí (Frodsick, Marsh, 2005)

Důležitá je komplexní síť aktivit, které pracovníci projektů poskytují (Löffelholz et al. in Frodsick, Marsh, str. 183, 2005):

- individuální poradenství pro fanoušky,
- krizová intervence,
- poradenství v oblasti vzdělání a profesní orientace,
- rekreační aktivity - organizace zájezdů na zápasy, vydávání fanzinů (časopisy, které vytváří fanoušci).

Nejdůležitější metodou sociální práce s fotbalovými chuligány je streetwork. Sociální pracovník sleduje situaci na chuligánské scéně (kdy a kde se chuligáni scházejí, jakým způsobem tráví volný čas, jak početné jsou jejich skupiny atd.). Na základě těchto zjištění připravuje nabídku aktivit a služeb, které by mohli mladé hooligans oslovit. Sociální pracovník také chodí s chuligány na utkání a absolvuje s nimi cesty na zápasy. Fanprojekty spolupracují s nízkoprahovými zařízeními. (Šveřepa, 2001[online])

Důležitá je spolupráce s policií, fotbalovými kluby, místními orgány a dalšími organizacemi pro fanoušky. (Frodsick, Marsh, 2005)

5.4.3 Ostatní projekty

- FARE - Football against racism in Europe bojuje proti rasismu na fotbalových stadionech (na hrací ploše, na tribunách, v šatnách, v okolí stadionu atd.). Tento program podporuje velké množství fotbalistů a klubů po celém světě. Zapojuje do své činnosti i fanoušky. (www.farenet.org [online])
- Fan-ambasády - zařizuje informační centra pro fanoušky při mezinárodních šampionátech.
- Jednotlivé kluby vymýšlejí své vlastní programy - u nás např. P-fans (FC Viktoria Plzeň).

5.4.4 Resocializační programy

Tyto programy se zaměřují na pachatele výtržností a násilí. Jejich cílem je zabránit recidivě a také minimalizaci negativních dopadů na mladistvé. Nejužívanějším trestem jsou zátky vstupu na stadion. Účast v resocializačním programu může být polehčující okolnost pro pachatele výtržností na stadionech. Smyslem těchto programů je podpora pozitivních vlastností klientů programu (např. řešení sporů nenásilnou formou). (Šveřepa, 2001[online])

5.4.5 Represivní opatření

Policie se opírá o řadu omezení, mezi represivní patří např.: právní ustanovení (včetně omezení prodeje a konzumace alkoholu atd. V Anglii mezi tyto opatření patří některé další možnosti např.: speciální zákony, omezení vycestování atd. (Frosdick, Marsh, 2005)

Represivní opatření mohou být jedním z důvodů neúspěšnosti boje proti násilí na stadionech. Zkušenosti z Anglie ukazují, že jednostranné zaměření na reprezi nic neřeší. Jeho úspěchem je vytlačení násilníků ze stadionů. Ale násilníci se začnou objevovat v ulicích měst a jejich zvládnutí je tak mnohem těžší. Represivní přístup je nejpropracovanější v Anglii, díky uplatňování principu stewardingu (posilování pořadatelské služby na úkor policie a odstraňování plotů ze stadionů). Instalace plotů a přítomnost policie na stadionu působí jako silné stresory. Ale Anglie je kritizována za příliš represivní přístup a absenci sociální prevence. Ostatní evropské státy naopak mají kvalitní sociální a slabé represivní opatření. Evropská unie proto doporučila uplatňování anglických principů represe. Česká republika stále používá zastaralý segregační systém. (Šveřepa, 2001[online])

Chování chuligánů ovlivňují a podporují zasahující podmínky, mezi které patří skupiny podporující jiný tým, bezpečnostní složky, média, představitelé fotbalových klubů atd. Poznání příčin může přispět k odstranění tohoto jevu. Ale je třeba si uvědomit, že represe může přinést jiné formy chuligánství a agresivních projevů. (Smolík, Mareš, Suchánek 2004)

5.5 Role sociálního pedagoga

Kraus (2001) uvádí, že: „*se sociální pedagogika, podle širšího pojetí, zaměřuje nejen na problémy patologického charakteru, marginálních skupin, částí populace ohrožených ve svém rozvoji a potencionálně deviantně jednajících, ale především na celou populaci ve smyslu vytváření souladu mezi potřebami jedince a společnosti, na utváření optimálního způsobu života v dané společnosti.*“

Sociální pedagogika by měla nacházet uplatnění např. ve vlastní výchovné činnosti (především ovlivňování volného času), organizování různých akcí nebo tvorba projektů a programů. (Kraus, 2001)

Podle Krause (2001): „*mají pracovní činnosti sociálního pedagoga povahu výchovného působení ve volném čase, vytváření nabídky hodnotných volnočasových aktivit, poradenské činnosti na základě diagnostiky a sociální analýzy problému a životní situace (prostředí),*

v níž se vychovávaný nachází, dále povahu reedukační a resocializační péče i terénní práce.“

Podle mého, by sociální pedagog mohl vzdělávat členy BS, tvořit programy pro fotbalové fanoušky na stadionu nebo pořádat akce pro fanoušky i v dny, kdy se nehraje zápas. Sociální pedagog by mohl také spolupracovat na výše uvedených fan projektech nebo by mohl být fancoach.

6 SOUKROMÁ BEZPEČNOSTÍ SLUŽBA

Vzhledem k mému výzkumu uvedu v této kapitole i základní informace o bezpečnostech službě, která je přítomna na všech fotbalových utkáních.

6.1 Definice soukromé bezpečnostní služby

Podle Brabce (str. 11 - 12, 1995) se bezpečnostní službou rozumí: *„jak ochrana a ostraha osob a majetku, jakož i ochrana dalších práv a svobod (ochrana dalších oprávněných bezpečnostních zájmů) prováděná jako podnikání, tak činnost obdobného charakteru prováděná pro vlastní potřebu ochrany a ostrahy osob a majetku v rámci vlastní firmy. SBS je míněná činnost agentury jako nestátní organizace, založené a fungující na komerčním základě, která spočívá v projektování, organizování, řízení a kontrole, jakož i ve vlastním výkonu ochrany a ostrahy majetku a osob, strážní služby, převozů peněžních hotovostí a jiných cenností a realizace výjezdových skupin pro případy narušení objektů zabezpečených elektronickými zabezpečovacími systémy, a stejně tak detektivní služby.*

SBS může chápat v širším nebo v užším pojetí. V širším pojetí je to druh bezpečnostní činnosti, který je realizovaný jak na komerční bázi (to znamená SBS pro zákazníka), tak i na bázi vlastní ochrany majetku (např. ochrana majetku vlastními zaměstnanci). V užším pojetí jsou SBS chápány jako činnost specializovaných organizací, které jsou zaměřeny na ochranu majetku a osob s cílem zisku. (Kameník, 2007)

6.2 Obsah služeb soukromých bezpečnostních služeb

Do obsahu služeb SBS spadají následující činnosti (Brabec, 1995):

- ochrana a ostraha nemovitého či movitého majetku na veřejně přístupných místech v souvisle zastavěných oblastech a v provozovnách určených pro styk se zákazníkem,
- ostraha a ochrana nemovitého či movitého majetku na veřejně přístupných místech,
- ostraha a ochrana nemovitého či movitého majetku na jiných než veřejně přístupných místech,
- přeprava majetku s ochranou,
- ochrana přepravy osob a majetku,
- ochrana osob,

- zajištění pořádku na místech, kde se pořádají veřejná shromáždění, sportovní události, slavnosti, hudební koncerty, kulturní akce nebo lidové zábavy,
- provoz ústřední zabezpečovací signalizace sloužících k ochraně majetku a osob a realizace výjezdových a zásahových skupin při vyhlášení signálu o narušení,
- vytvoření plánů ostrahy a ochrany.

6.3 Právní aspekty soukromých bezpečnostních služeb v České republice

SBS nemají stanoveny žádné zvláštní pravomoci (na rozdíl od policie) a jejich práva se stanovují od práv občanů při ochraně vlastnických práv, práv osobnostních a jiných. Podle Brabce (str. 25,1995) „jsou práva občana či firmy (fyzické či právnické osoby) delegována v rámci smlouvy o poskytnutí hlídacích služeb na soukromé bezpečnostní služby a její pracovníky.“

6.3.1 Občanský zákoník

Občanský zákoník je jednou z podstatných norem pro SBS. Jedním z nejdůležitějších ustanovení Občanského zákoníku č. 40/1964 Sb. je § 6: „Jestliže hrozí neoprávněný zásah do práva bezprostředně, může ten, kdo je takto ohrožen, přiměřeným způsobem zásah sám odvrátit.“ (Brabec, 1995)

6.3.2 Zákon o živnostenském podnikání

SBS potřebuje ke své činnosti získat státní souhlas, jehož získání je obsaženo v ustanovení rozdělení činností podle § 9 Živnostenského zákona č. 455/1991 Sb. Podle toho paragrafu patří činnost SBS do živnosti koncesované, která musí být provozována na základě koncese. (Kameník, 2007)

V příloze č. 3 zákona č. 455/1991 Sb., která obsahuje nařízení vlády č. 278/2008 Sb. jsou uvedeny obsahové náplně koncesovaných živností. Ostraha majetku a osob a služby soukromých detektivů je vymezena takto: „Poskytování služeb spojených s ostrahou a ochranou nemovitého a movitého majetku, ostrahou při přepravě peněz, cenností či jiného majetku, ochranou osob a vymezených zájmů, zajišťováním pořádku v místech konání veřejných shromáždění, slavností, sportovních podniků nebo lidových zábav podle pokynů objednatele, vyhodnocováním bezpečnostních rizik a zpracováním plánů ochrany, provozováním centrálních pultů ochrany. Služby spojené s hledáním majetku a osob, zjišťováním

skutečností, které mohou sloužit jako důkazní prostředky v řízení před soudem nebo správním orgánem, získáváním informací týkajících se osobního stavu fyzických nebo právnických osob nebo jejich majetkových poměrů, získáváním informací v souvislosti s vymáháním pohledávek, vyhledáváním protiprávních jednání ohrožujících obchodní tajemství.“

6.3.3 Trestní zákoník

SBS má ochranný charakter, nejčastěji používá prostředky defenzivní ochrany a nepoužívá, až na výjimky, útočné metody a prostředky. Trestní zákoník je velmi důležitým zdrojem práva pro výkon SBS, protože obsahuje ustanovení § 28 (Krajní nouze) a § 29 (Nutná obrana). (Kameník, 2007)

§ 28 Trestního zákoníku č.40/2009 Sb. říká: *„Čin jinak trestný, kterým někdo odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému trestním zákonem, není trestným činem.“*

„Nejde o krajní nouzi, jestliže bylo možno toto nebezpečí za daných okolností odvrátit jinak anebo způsobený následek je zřejmě stejně závažný nebo ještě závažnější než ten, který hrozil, anebo byl ten, komu nebezpečí hrozilo, povinen je snášet.“

§ 29 Trestního zákoníku č. 40/2009 Sb. říká: *„Čin jinak trestný, kterým někdo odvrací přímo hrozící nebo trvajících útok na zájem chráněný trestním zákonem, není trestným činem.“*

„Nejde o nutnou obranu, byla-li obrana zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku.“

6.3.4 Další zákony a předpisy

Činnost SES má více pramenů práva než je uvedeno výše. Spadají sem tyto zákony a předpisy (Brabec, 1995):

- prameny práva, které upravují svými paragrafy odborné a profesní stránky SBS
- zákony, které jsou nezbytné pro uskutečňování podnikatelské činnosti SBS
- správní práva hmotné i nehmotné
- občanský soudní řád
- rodinné právo
- zákoník práce
- obchodní zákoník
- listina lidských práv a svobod
- ústavní právo
- zákon o zbraních a střelivu a prováděcí vyhlášky k němu
- interní úprava činností v rámci vnitřních předpisů SBS

6.3.5 Návrh zákona o soukromých bezpečnostních službách

Návrh vychází z výše uvedeného předpokladu, že SBS a jejich zaměstnanci nemají zákonem stanoveny žádná speciální práva nad rámec zákonných práv občana. Podle Brabce (str. 27, 1995) „jsou soukromé bezpečnostní služby jednoznačně službami specifickými a vyžadují zvláštní právní úpravu. Specifičnost těchto služeb vyžaduje, aby na pracovníky soukromých bezpečnostních služeb byly kladeny vyšší nároky než na běžného občana. Je i zcela opodstatněné klást vyšší požadavky na udělování živnostenského oprávnění v této oblasti.“

Naopak Kameník (str. 27, 2007) zastává názor, že „pro SBS není potřebný žádný speciální zákon.“

Pracovníci SBS by měli při výkonu služby mít některá oprávnění nad rámec oprávnění řadových občanů. Nedostatečná práva pracovníků SBS jsou podle Brabce (str. 27, 1995) například v oblastech:

- *prokazování totožnosti*
- *kontroly zavazadel při vstupu a výstupu ze střeženého objektu*

Česká republika je jedním z posledních států Evropské unie, kde neplatí zákon o SBS. Tato absence má za následek nejasné vytýčení pravidel. Není jasné jaké služby a v jakém rozsahu mohou či nemohou SBS poskytovat. Tato absence je doprovázeny dalšími negativními jevy. (www.mpsv.cz)

6.4 Pracovník soukromé bezpečnostní služby

Pracovníkem SBS může být jen (Kameník, 2007):

- a) bezúhonná a spolehlivá osoba (neustranná, ale i vyhovující lustračnímu zákonu)
  - nestranná
  - vyhovující lustračnímu zákonu č. 451/1991 Sb.
- b) osoba starší 18 let
- c) odborně způsobilá, která za výkon práce dostává mzdu.

Diskutovanou otázkou je fyzická a psychická způsobilost. Zaměstnanci SBS jsou při výkonu služby vystaveni zvýšené fyzické i psychické zátěži a mohou se poměrně často dostávat do stresových situací, které musí být připraveni řešit (Brabec, 1995).

Zaměstnancem SBS se tedy může stát jen osoba, která před nástupem do agentury doloží, že splňuje všechny požadovaná hlediska pro službu v této činnosti a je u ní předpoklad, že bude správně plnit zadané úkoly (Brabec, 1995).

6.4.1 Základní povinnosti pracovníků ochrany a ostrahy kulturních a sportovních akcí

Pracovníci SBS provádějí ochranu objektu nebo prostoru na základě stanovených pokynů a dispozic písemně předaných nadřízenými (Brabec, 1995):

- a) kontrolují dodržování veřejného pořádku na sportovní nebo kulturní akci
- b) návštěvníkům sportovní nebo kulturní akce zamezují vstupu na místa, která neslouží divákům
- c) poskytují ochranu sportovcům, účinkujícím kulturní akce a pořadatelům
- d) dohlížejí na to, aby fanoušci sportovních nebo kulturních akcí nedonášeli na akci nedovolené předměty (např. zbraně, dýmovnice)
- e) zajišťují ochranu majetku v místě konání sportovní či kulturní akce před poškozením a rozkradením
- f) dle požadavků pořadatelů akce provádějí ochranu parkovišť
- g) plní další úkoly podle pokynů pořadatele

6.4.2 Školení a výcvik

Firma, která provozuje bezpečnostní služby je povinna zajistit vzorového řádu výkonu služby pro hlídací služby soukromé bezpečnosti agentury zabezpečit nejméně dvakrát ročně školení pracovníků SBS. Školení je také nutné při nástupu nového pracovníka. Školení se musí týkat (Brabec, 1995):

- řád výkonu služby, statut SBS,
- platných interních směrnic pro výkon SBS,
- základních a důležitých ustanovení trestního zákoníku, zejména ustanovení §28 a §29, a ustanovení týkajících se skutkových podstat trestných činů, které by mohly být naplněny nesprávnými zákroky pracovníků SBS,
- manipulace se zbraní,
- požárních předpisů,
- dalších zákonných ustanovení a vyhlášek, které se týkají činnosti SBS,
- zásad bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

7 ZÁKLADNÍ INFORMACE O VÝZKUMU

Na fotbalovém stadionu se setkávají fotbaloví fanoušci s pořadatelskou a bezpečnostní službou. V mé práci se zaměřím na to, jak přístup BS ovlivňuje chování fotbalových fanoušků.

Z vlastních zkušeností vím, že v bezpečnostních službách jsou někdy zaměstnáváni jedinci, kteří si pouze chtějí vybit svou agresivitu nebo frustraci. A bezdůvodně napadnou fanoušky v „kotli“ například jen kvůli tomu, že se chtějí např. odskočit na WC. Z těchto situací poté vznikají potyčky, kdy ostatní fanoušci brání svého kamaráda a členové BS zase brání svého kolegu. Tuto mou domněnku potvrdili i někteří členové BS.

7.1 Výzkumný problém

Jako svůj výzkumný problém jsem si stanovila 5 otázek:

- Jaký je názor fotbalových fanoušků na chování bezpečnostní služby?
- Setkali se někdy fotbaloví fanoušci s neadekvátní reakcí zaměstnanců bezpečnostní služby?
- Jaké jsou reakce fotbalových fanoušků na chování bezpečnostní služby?
- Znájí členové BS své práva a povinnosti?
- Znájí členové BS zákonné předpisy, kterými se musí řídit?

7.2 Cíl výzkumu

Cílem mého výzkumu je zjistit zda přístup bezpečnostní služby ovlivňuje chování fotbalových fanoušků.

Dílčí cíle:

- zjistit zda by fotbaloví fanoušci přivítali speciální školení pro členy BS,
- zjistit názor členů BS na speciální školení, které by pro ně bylo povinné.

7.3 Druh výzkumu

Zvolila jsem si dotazníkové šetření, protože z něj získám informace od většího počtu respondentů. Pro doplnění jsem si vybrala strukturované interview se členy bezpečnostní služby.

7.4 Metoda získávání dat

Jedna část výzkumu probíhala pomocí dotazníkového šetření. Část proběhla na internetu pomocí stránek www.vyplnto.cz a druhou část dotazníků jsem rozdala přímo mezi zlínské fanoušky. V druhé části výzkumu jsem využila metodu strukturovaného interview. Mými respondenty byli členové BS.

Vytvořila jsem si dotazník, skládající se z 15 otázek pro fotbalové fanoušky pomocí, kterého jsem zjistila, mezi jaký druh fanoušků se řadí, zda jim vadí chování BS, jak reagují na chování BS atd. V úvodu dotazníku jsem se představila a seznámila respondenty se stručnými pokyny k vyplnění dotazníku. Také jsem poděkovala za vyplnění dotazníku. V dotazníku jsem použila uzavřené, polouzavřené i otevřené otázky. Celý dotazník dávám k nahlédnutí do příloh.

Ve strukturovaném interview se zaměřuji na znalosti zákonných předpisů, povinností, práv a návštěvního řádu stadionu. Otázky se také zaměřuji na projevy chování členů BS během zápasu. Rozhovor probíhal na předem domluveném místě a v domluvený čas. Tento druh rozhovoru jsem vybrala, protože jej lze podle Miovského (2006) chápat jako: „*vylepšenou formu dotazníku, kdy díky osobnímu kontaktu a motivační práci můžeme dosáhnout validnějších odpovědí.*“ Chtěla jsem se s dotazovanými sejit osobně, abych mohla sledovat jejich chování při odpovídání. Otázky do rozhovoru příkládám k nahlédnutí do příloh.

7.5 Výzkumný vzorek

Pro dotazníkové šetření jsem si zvolila fotbalové příznivce, kteří navštěvují stadion Letná ve Zlíně. Nezáleželo na jejich věku, pohlaví, zaměstnání ani vzdělání.

Pro rozhovory jsem si vybrala dva členy zlínské BS, která zasahuje na zlínském fotbalovém stadionu.

7.6 Časový průběh

Dotazníky jsem rozdávala nebo posílala odkazy na jejich elektronickou podobu od 1. do 8. února 2011.

Rozhovory probíhaly 21. a 23. března 2011.

7.7 Způsob zpracování dat

Data z dotazníků zpracuji čárkovací metodou a výsledky znázorním pomocí tabulek a grafů.

Rozhovory s členy BS vyhodnotím textovým popisem a srovnáním odpovědí v tabulce

8 VÝSLEDKY VÝZKUMU

Nejprve se zmíním o výsledcích dotazníkového šetření a poté výsledky strukturovaného interview.

8.1 Výsledky dotazníku pro fotbalové fanoušky

Celkem jsem vybrala 105 dotazníků a 4 jsem musela vyřadit, protože byli chybně vyplněné.

Výzkumu se zúčastnilo 74 mužů a 27 žen. Jejich průměrný věk byl 23, 5 let. Nejmladšímu respondentovi bylo 14 let a nejstaršímu 45 let.

Dále se zaměřím na otázky, které jsou pro výzkum důležité.

Otázka č. 4

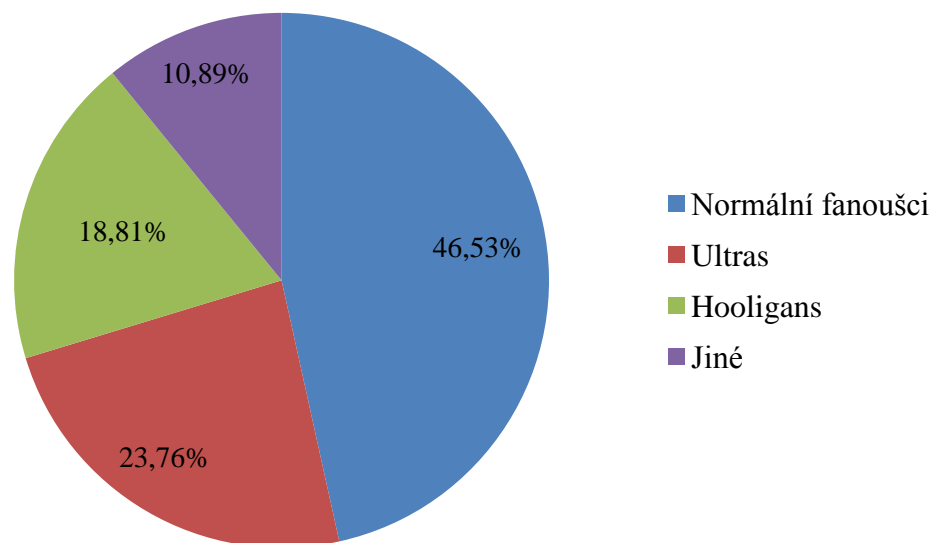
Tuto otázku zde uvádím, protože chci ukázat složení mého výzkumného vzorku.

Řadíte se mezi:

- a) *normální fanoušky*
- b) *ultras*
- c) *hooligans*
- d) *jiné (prosím doplňte).....*

Tab. 1 Složení výzkumného vzorku

Odpověď	Počet respondentů	Relevantní četnost v %
Normální fanoušci	47	46,53
Ultras	24	23,76
Hooligans	19	18,81
Jiné	11	10,89
Celkem	101	100,00

Graf 1 Složení výzkumného vzorku

Mého výzkumu se zúčastnilo 24 (23,76%) hooligans, 19 (18,81%) ultras, 47 (46,53%) normální fanoušků a 11 (10,89%) se zařadilo mezi „jiné“ fanoušky. Ti, kteří se zařadili mezi jiné fanoušky, napsali např., že se řadí mezi exoty nebo ty, co nesledují fotbal (tudíž se chodí na stadion pouze poprat).

Otázka č. 6

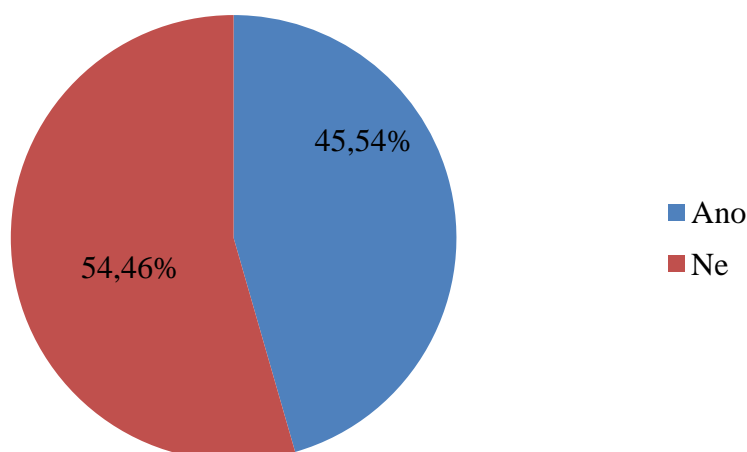
Na tuto otázku se zaměřuji, protože pyrotechnika je jedním z důvodů, proč vznikají násilnosti na stadionech.

Souhlasíte se zákazem pyrotechniky na stadionech?

- a) ano
- b) ne

Tab. 2 Názor na zákaz pyrotechniky

Odpověď	Počet respondentů	Relativní četnost v %
Ano	46	45,54
Ne	55	54,46
Celkem	101	100,00

Graf 2 Názor na zákaz pyrotechniky

Se zákazem pyrotechnik souhlasí 46 (45,54%) respondentů a 55 (54,46%) s pyrotechnikou souhlasí.

Komentář: Protože výzkum probíhal mezi fanoušky, kteří navštěvují „kotel“, tak mě výsledek nepřekvapil.

Otázky č. 7 a 8

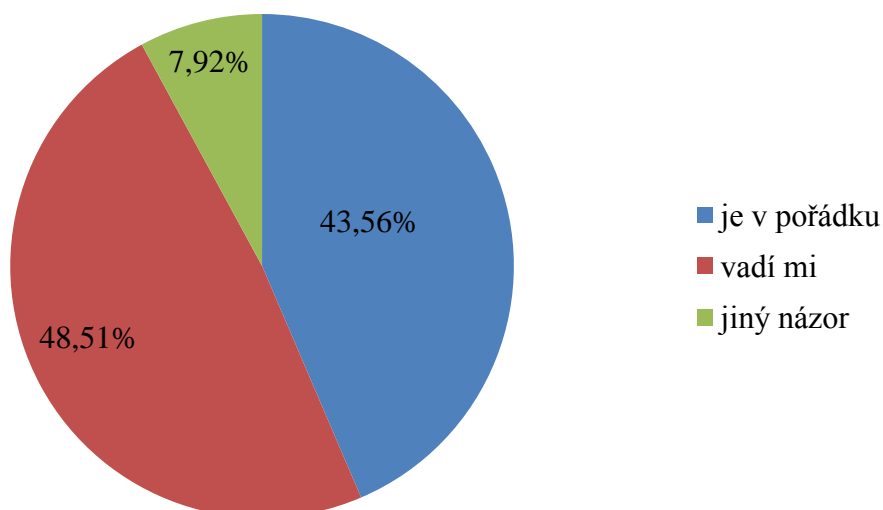
Tyto dvě otázky zde uvádím, protože pro můj výzkum je důležité znát názor fanoušků na chování BS.

Jaký máte názor na chování bezpečnostní a pořadatelské služby vůči fotbalovým fanouškům?

- a) je v pořádku
- b) vadí mi jejich chování
- c) jiný názor (prosím dopište).....

Tab. 3 Názor na chování bezpečnostní a pořadatelské služby

Odpověď	Počet respondentů	Relativní četnost v %
Je v pořádku	44	43,56
Vadí mi	49	48,51
Jiný názor	8	7,92
Celkem	101	100,00

Graf 3 Názor na chování bezpečnostní a pořadatelské služby

Podle 44 (43,56 %) respondentů je chování BS v pořádku. 49 (48,51%) respondentům chování BS vadí a 8 (7,92%) respondentů má jiný názor.

Komentář: Tento výsledek mě překvapil, protože jsem si myslela, že více lidem bude chování BS vadit.

Pokud Vám jejich chování vadí, z jakého je to důvodu?

Jako nejčastější důvody, uváděli respondenti:

- provokace fanoušků,
- různé nadávky na členy BS,
- mezi členy BS jsou fanoušci konkurenčního týmu,
- členové BS jsou agresivní,
- některé zákroky BS jsou neadekvátní,
- příliš tvrdé reakce ze strany BS,
- BS bezdůvodně mlátí lidi,
- členové BS dávají kolektivní vinu.

Komentář: Překvapil mě počet nadávek, které byly v dotaznících uvedeny. Také je špatné, že jako nejčastější důvod byly uváděny provokace fanoušků

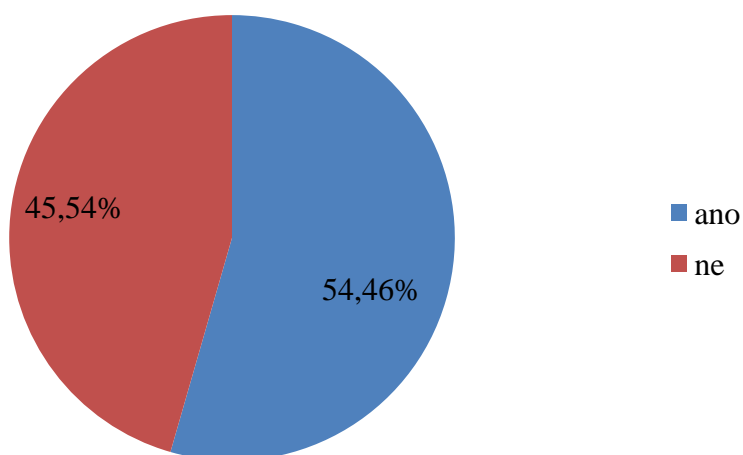
Otázky č. 9 a 10

Tyto dvě otázky vyhodnocuji dohromady, protože na sebe přímo navazují. Pro můj výzkum jsou tyto otázky velmi důležité. Protože neadekvátní reakce členů BS mohou způsobovat divácké násilí.

Setkal/a jste se někdy z neadekvátní reakcí zaměstnanců bezpečnostní služby vůči jinému fotbalovému fanouškovi?

Tab. 4 Setkání s neadekvátní reakcí zaměstnanců BS

Odpověď	Počet respondentů	Relativní četnost
Ano	55	54,46
Ne	46	45,54
Celkem	101	100,00

Graf 4 Setkání s neadekvátní reakcí zaměstnanců BS

55 (54,46%) respondentů se setkala s neadekvátní reakcí BS a 46 (45,54%) se s touto reakcí neseťkalo.

Komentář: Je zarážející, že více než 50 respondentů se někdy setkala s neadekvátní reakcí zaměstnanců BS. Na výsledcích mě velmi překvapilo, že se tolik respondentů setkala s neadekvátní reakcí zaměstnanců BS. Myslím si, že je to velmi špatné, protože zaměstnanci BS by měli pořádek na stadionech zajišťovat a ne podporovat nebo vyvolávat.

Pokud jste v předchozí otázce odpověděli ano, za jaké to bylo situace?

V dotaznících se objevilo velké množství situací, kdy členové BS prováděli neadekvátní zákrok. Uvedu zde pouze ty, které se objevovaly nejčastěji:

- nepřiměřeně agresivní reakce vůči fanouškům,
- stání na jiném místě,
- zpívání chorálu,

- odchod na WC,
- provokace fanoušků ze strany BS,
- vytažení PET lahve (do objemu 0,5 l je na většině stadionů povolena).

Z této otázky jsem se také dozvěděla, že členové BS vracejí mezi fanoušky zapálené dýmovnice. Zaměstnanci BS také někdy napadnou normální fanoušky, kteří pouze podporují svůj tým.

Pro zajímavost uvedu i jeden důvod, který podle mě nepatří do kategorie neadekvátní zá-
krok. Jeden z respondentů, který se označil jako hooligans, uvedl, že vytrhávali a zapalova-
li sedačky a díky tomu byli vyvedeni ze stadionu.

Komentář: Většina odpovědí mě nepřekvapila. Ale odpověď, že členové BS házejí zpátky dýmovnice, mě překvapila.

Otázka č. 11

Tato otázka byly v dotazníku proto, abych pomocí ní zjistila názory příznivců fotbalu na BS. Pro zlepšení činnosti BS je, podle mého, velmi důležité znát názory fanoušků na ni.

Co si myslíte o bezpečnostní službě?

Opět uvádím pouze nejčastější názory:

- BS je na stadionech na nic,
- zbytečně provokuje fanoušky,
- potřebuje lepší výběr zaměstnanců,
- není kvalifikovaná,
- měla by vypadnout ze stadionů,
- nezvládá situace,
- je potřebná.

Z výzkumu jsem se také dozvěděla, že by si BS měla vzít příklad ze zahraničí nebo více spolupracovat s policií.

Komentář: Tato otázky potvrdila mé domněnky, že je potřeba fungování BS zkvalitnit.

Otázka č. 12

Otázku zde uvádím z důvodu, že atmosféra na stadionech může ovlivňovat náladu a cho-
vání fanoušků.

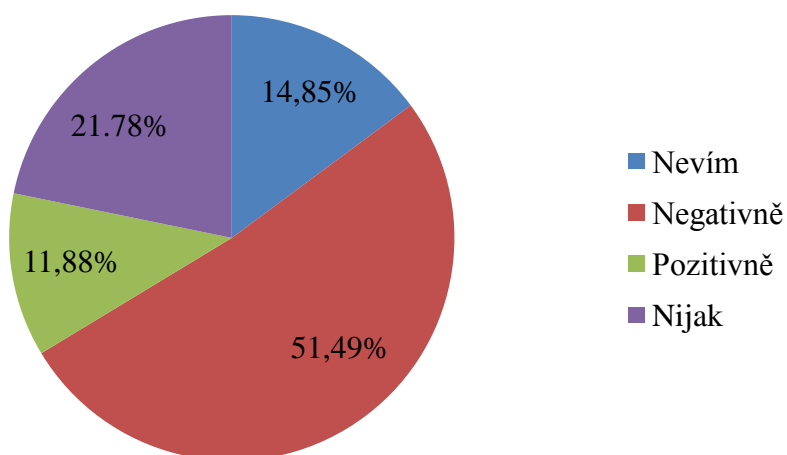

Jak podle Vás ovlivňuje chování bezpečnostní služby atmosféru na fotbalových stadionech?

- a) *nevím*
- b) *negativně*
- c) *pozitivně*
- d) *nijak*

Tab. 5 Jak ovlivňuje chování BS atmosféru na fotbalových stadionech

Odpověď	Počet respondentů	Relativní četnost
Nevím	15	14,85
Negativně	52	51,49
Pozitivně	12	11,88
Nijak	22	21,78
Celkem	101	100,00

Graf 5 Jak ovlivňuje chování BS atmosféru na fotbalových stadionech

Většina respondentů (52 = 51,49%) si myslí, že chování BS ovlivňuje atmosféru negativním způsobem. Pouze 12 (21,78%) respondentů si myslí, že BS ovlivňuje atmosféru pozitivně. 15 (14,85%) respondentů odpovědělo, že neví a 22 (21,78%) si myslí, že BS atmosféru na stadionech neovlivňuje.

Komentář: Tento výsledek je velmi zarážející, protože podle mého by BS měla atmosféru na stadionech ovlivňovat pozitivním způsobem tím, že zajistí bezpečnost.

Otázka č. 13

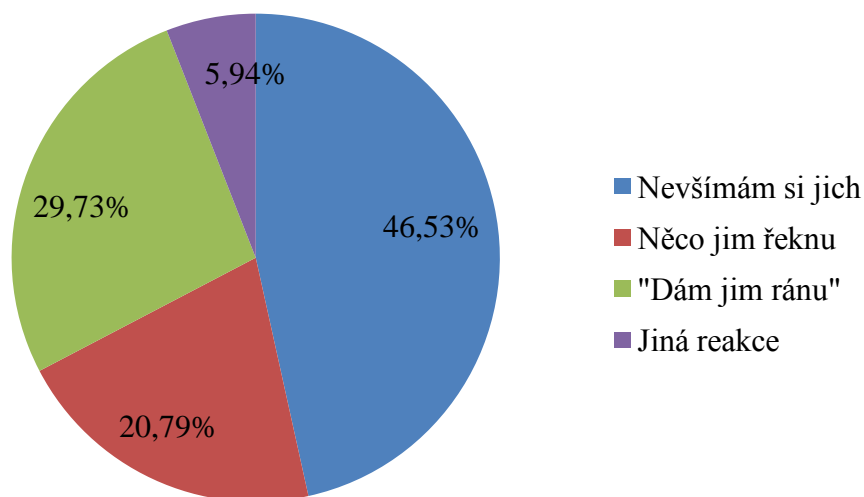
Tato otázka je důležitá, protože jsem se v ní zaměřila na způsob, jakým fanoušci reagují na chování BS.

Jak reagujete na chování zaměstnanců bezpečnostní služby?

- a) *nevšímá si jich*
- b) *něco jim řeknu*
- c) *„dám jim ránu“*
- d) *jiná reakce.....*

Tab. 6 Reakce na chování zaměstnanců BS

Odpověď	Počet respondentů	Relativní četnost v %
Nevšímám si jich	47	46,53
Něco jim řeknu	21	20,79
"Dám jim ránu"	27	26,73
Jiná reakce	6	5,94
Celkem	101	100,00

Graf 6 Reakce na chování zaměstnanců BS

47 (46,53%) respondentů odpovědělo, že se členů BS nevšímá, 27 (26,73%) jim „dá ránu“, 21 (20,79%) něco řekne a 6 (5,94%) reaguje jinak.

Komentář: Je dobře, že tolik respondentů si členů BS nevšímá.

Otázka č. 15

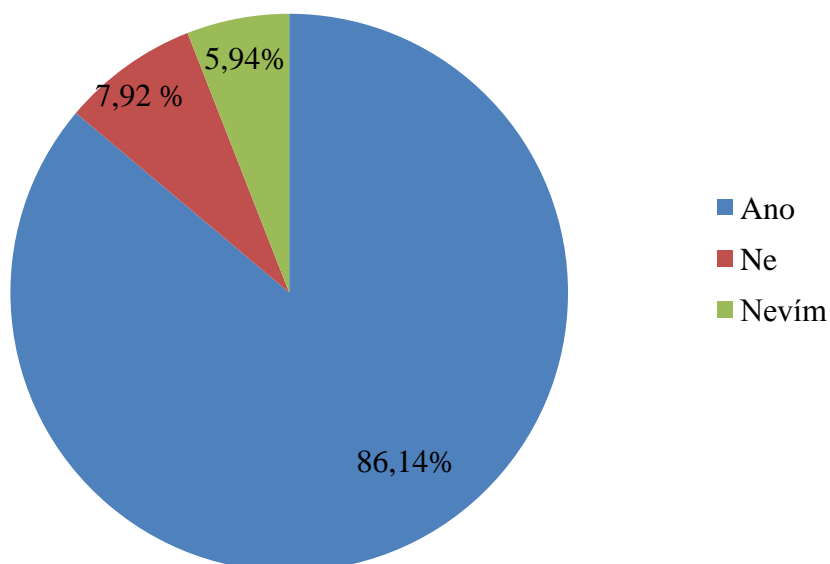
V této otázce se zaměřuji na názor fanoušků na speciální školení pro BS.

Privítal/a byste, aby měli členové BS speciální školení o tom, jak se chovat k fotbalovým fanouškům?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

Tab. 7 Názor na speciální školení pro členy BS

Odpověď	Počet respondentů	Relativní četnost v %
Ano	87	86,14
Ne	8	7,92
Nevím	6	5,94
Celkem	101	100,00

Graf 7 Názor na speciální školení pro členy BS

Z výsledků vyplývá, že většina fanoušků by přivítala speciální školení pro členy BS. 87 (86,14%) respondentů by speciální školení přivítalo, 8 (7,92%) by nepřivítalo a 6 (5,94%) neví.

Komentář: Jsem také toho názoru, že by BS měli mít výukový program, protože zasahování proti skupině fanoušků má svá specifika a členové BS by je měli znát.

8.2 Výsledky rozhovoru s členy bezpečnostní služby

Mého rozhovoru se zúčastnili dva členové BS. Oba dva zasahují na zlínském fotbalovém stadionu. Přepis obou rozhovorů je dán do přílohy této práce. Rozhovory jsem zpracovala pomocí tabulky a textovým srovnáním obou respondentů.

Kvůli anonymitě jsem respondenty pojmenovala, Petr a Tomáš. O respondentech jsem si udělala i vlastní obrázek podle toho jak na mě působily a hodně informací jsem se o nich dozvěděla i při rozhovoru. Oba dva měli před sebou položené otázky do rozhovoru, aby se mohli v otázkách lépe orientovat.

Oběma respondentů je 24 let a shoduje se i délka pracovního poměru u BS, která činí 3 roky.

Petr šel pracovat k bezpečnostní službě z toho důvodu, že se chtěl poprat s fanoušky. Naopak Tomášovým důvodem bylo získání zkušeností pro další povolání. Někdy se může stát, že zaměstnanci BS budou zasahovat na stadionu jejich neoblíbeného týmu. Většinou je z toho důvodu, že je tam pošle jejich vedoucí. Zatímco Petr fotbalové fanoušky provokuje, tak Tomáš je profesionál a snaží se s fanoušky zacházet slušně. Tomáš také nikdy nevyprovokoval rvačku na fotbalovém stadionu, ale Petrovi se to povedlo. Protože Tomáš je studentem oboru Bezpečnostní technologie a práce u bezpečnosti služby ho baví, tak zná jako člen BS své práva a povinnosti. Ale Petr práci bere jen jako zábavu a způsob odrea-gování a tak se ve svých právech a povinnostech moc neorientuje. Více zná svá práva. V dotazníku jsem se také zaměřila na zákonné předpisy, které by členové BS měli znát (zmiňuji je v teoretické části). Tomáš tyto předpisy zhruba zná, ale říct je přesně, by nedokázal. Petr tyto předpisy nezná, něco mu říká pouze Listina základních práv a svobod. Také jsem se zeptala na názor na speciální zákon pro bezpečnostní služby. Tomáš neví, jestli by takový zákon měl existovat. Petr si myslím, že by tento zákon měl být, protože je důležité, aby členové BS měli pevně stanovená pravidla. Petr je také zastáncem toho, aby se na stadiony vrátila Policie ČR. Tomášova odpověď zněla nevím. Petr se snaží kontrolovat všechny fanoušky, kteří vstupují na stadion. Tomáš zastává názor, že kontrolovat všechny fanoušky je nemožné, protože na stadion jich chodí tisíce. A tak vybírá jen vytipované problémové fanoušky.

V návaznosti na můj dotazník pro fanoušky, jsem se také zeptala na reakci, když půjde fanoušek v průběhu zápasu (ne o přestávce) na WC. Petr by fanouškovi „dal ránu“ a Tomáš by ho nechal jít. Také jsem se ptala, zda by měli zaměstnanci BS projít speciálním

školením z oblasti psychologie. Tomáš je zastáncem názoru, že by zaměstnanci BS měli projít speciálním školením. Petr naopak školení nechce.

Tomáš na mě působil seriózním dojmem. Podle mého práci pracovníka BS vykonává zodpovědně a snaží se, aby na stadionu nevznikaly zbytečné konflikty. Na otázky odpovídal rychle, ale také bylo vidět, že nad odpovědi přemýšlí. Od Tomáše jsem se dozvěděla spoustu věcí i mimo rozhovor.

Petr na mě působil nepříliš inteligentním dojmem. Z jeho názory jsem většinou nesouhlasila. Připadal mi, že on je přesně ten typ, který vyvolává konflikty. Překvapilo mě, že vůbec nevěděl, co je obsaženo v zákonech, které jsou pro výkony služby BS nejdůležitější.

Podle mého je velmi důležité, aby se zlepšil výběr pracovníků do BS. Z vlastních zkušeností vím, že jsou tam zaměstnávání lidé, jako je Petr. Svou roli zde také hraje vedoucí, protože on určuje, kteří kluci půjdou zasahovat na daný zápas. Tento vedoucí, by měl vědět, zda je některý z nich fanouškem některého fotbalového týmu. Určitě jsem pro, aby členové BS museli splnit speciální školení. Jsem ráda, že jsem ke svému výzkumu sehnala tyto dva respondenty, protože jsem tak měla možnost, porovnat rozdíl mezi dvěma typy zaměstnanců BS.

Také uvádím tabulku, která znázorňuje srovnání obou respondentů.

Tab. 8 Srovnání respondentů pro rozhovor

Otázka	Odpověď		Shoda
	Petr	Tomáš	
Kolik je Vám let?	24	24	ano
Jak dlouho pracujete, nebo jste pracoval u bezpečnostní služby?	3 roky	3 roky	ano
Z jakého důvodu jste se rozhodl pracovat u bezpečnostní služby?	chtěl jsem se porvat	příprava na budoucí zaměstnání	ne
Jste fanouškem některého fotbalového týmu?	ano	ne	ne
Chodíte „hlídat“ na zápasy vašich „nepřátel“ (fanoušků znepráteného týmu)?	ano	ano	ano

Provokujete záměrně fotbalové fanoušky?	ano	ne	ne
Chodíte „hlídat“ na zápas s tím, že se s některým fanouškem poperete?	ano	ne	ne
Vyprovokoval jste někdy záměrně rvačku mezi bezpečnostní službou a fanoušky?	ano	ne	ne
Znáte návštěvní řád stadionu, kde zasahujete?	ne	ano	ne
Znáte, jako člen BS, své povinnosti?	ne	ano	ne
Znáte, jako člen BS, svá práva?	ano	ano	ano
Víte, co obsahuje §13 trestního zákona o nutné obraně?	ne	ano	ne
Víte, co obsahuje §14 trestního zákona o krajní nouzi?	ne	ano	ne
Víte, co obsahuje Listina lidských práv a svobod?	ano	ano	ne
Myslíte si, že by měl být speciální zákon pro bezpečnostní služby, který by např. obsahoval podmínky přijetí mezi členy BS, práva a povinnosti?	nevím	ano	ne
Kontrolujete všechny fanoušky, kteří vstupují na stadion?	ne	ano	ne
Myslíte si, že by se na stadiony měla vrátit policie ČR?	nevím	ano	ne
Co uděláte, když půjde fanoušek v průběhu zápasu (ne o přestávce) na WC nebo si koupit pivo?	"dám jim ránu"	nechám ho jít	ne
Myslíte si, že by měli zaměstnanci bezpečnostní služby projít speciálním školením z oblasti psychologie?	ne	ano	ne

9 VÝZNAM VÝZKUMU PRO PRAXI

Můj výzkum by mohl být pro praxi využit ve více případech. Uvádím zde dva, které se mi zdají nejpravděpodobnější.

9.1 Kluby

Výzkum by mohly využít fotbalové kluby. Fotbalové kluby jsou zodpovědné za pořádek na stadionech a BS si vybírají sami. Je důležité, aby kluby znali názor fanoušků na BS. Fanoušci se obracejí na kluby se stížnostmi na zasahující BS, ale kluby jejich stížnosti často nevyslyší. Je důležité, aby kluby se svými fanoušky komunikovali a všechny stížnosti, co nejdříve řešili.

9.2 Výukový program pro bezpečnostní služby

Nejlépe by výzkum mohli využít BS. Na jeho základě by mohli využít výukový program, ve kterém by se členové BS vzdělávali. Náplní programu by např. byla psychologie davu.

Jeho absolvování by bylo podmínkou získání pracovní smlouvy u agentury. Školení by se také konalo každý rok a bylo by pro všechny členy BS povinné. Délka trvání kurzu by byla 5 dní. Na kurzu by byli přítomni odborníci z řad psychologů a policistů.

BS by se mohli inspirovat u policie, která má ve svých složkách tzv. antikonfliktní týmy. Jejich úkolem je zřetelným způsobem prostřednictvím komunikace zabraňovat agresivnímu jednání osob. (Koryčanský, 2010 [online])

Hlavní náplní kurzu by byla komunikace s davem. Na kurzu by byli členové BS nejprve seznámeni se základy psychologie davu. Hlavním částí by byl nácvik komunikace se skupinou lidí.

Kurz by byl rozdělen na dvě části teoretickou a praktickou.

Teoretická část by byla zaměřena na:

- základy psychologie davu - jeho charakteristika
- specifika davu,
- seznámení s principy zasahování proti davu,
- seznámení se základními komunikačními technikami.

Praktická část by byla zaměřena na:

- nácvik komunikačních technik,

- nácvik sebeovládání,
- nácvik modelové situace.

Výukový program může být brán jako součást prevence fotbalového chuligánství. Pokud se budou členové BS chovat k fanouškům adekvátním způsobem, tak mohou zabránit některým konfliktům.

Je velmi důležité, aby kurz vedli odborníci, protože je třeba znát specifika davu. Také by bylo dobré, kdyby se kurzu zúčastnili lidé, kteří mají se zasahováním proti davu zkušenosti.

ZÁVĚR

Fotbal je nejpopulárnější sport na světě. Přitahuje mnoho diváků na stadiony a stále je brána jako zábava nižších vrstev. S rozvojem fotbalu se začalo rozvíjet i fotbalové chuligánství. V Anglii už se problém násilí na stadionech podařilo vytlačit ze stadionů pryč. Ale angličtí fotbaloví chuligáni stále pořádají bitky mimo stadion. Fenomén fotbalového chuligánství lze pozorovat i v ČR. Ale v ČR stále nejsou takové zákony, aby násilí vymizelo ze stadionů.

V teoretické části se zmiňuji o vymezení fotbalového diváctví, o historii chuligánství, o legislativě, která souvisí s fotbalovým chuligánstvím. Také se zmiňuji o příčinách a prevenci fotbalového chuligánství. Samozřejmě zmiňuji i bezpečnostní službu, její definici, povinnosti a právní aspekty, které s ní souvisí.

Praktická část je zaměřena na vztah fotbalových fanoušků a BS, která zasahuje na fotbalových stadionech. Cílem mé práce bylo zjistit, zda je potřeba zavedení speciálního školení pro BS. S výzkumem mezi fanoušky vyplynulo, že by takové školení přivítali. Výzkum byl také zaměřen na to, abych zjistila jakým způsobem se členové BS chovají k fanouškům.

Ve výzkumu mě překvapilo, že velké množství respondentů se setkalo s neadekvátní reakcí BS. Z výzkumu také vyplynulo, že by fotbaloví fanoušci přivítali speciální školení pro členy BS. Toto školení by se především týkalo zasahování v davu fanoušků. Dav fanoušků má svá specifika a je velmi důležité, aby je znali i členové BS. Mohli by tak lépe zvládat vyhrocené situace na stadionech.

V rozhovorech jsem měla možnost porovnat dva typy pracovníků BS. Jeden z nich byl, podle mého, typem pracovníka, kterého by BS měly zaměstnávat. Ale druhý byl, dle mého názoru, ten kdo konflikty na stadionu vyvolává místo toho, aby jim zabránil.

Fotbalové chuligánství a fanouškovství z fotbalových stadionů nikdy úplně nevymizí, ale pomocí adekvátních zásahů bezpečnostních služeb, fotbalových klubů a policie ČR můžeme fotbalové chuligánství ze stadionu takřka odstranit. A fotbalisty budou podporovat především fanoušci, kterým jde o fotbal a úspěch jejich oblíbeného týmu. A chuligáni zůstanou před branami stadionů a své bitky si budou domlouvat mimo stadion.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografické publikace

- [1] BRABEC, F. A KOL. *Hlídací služby*. Praha : EUROUNION, spol s. r. o., 1995. 259 s. ISBN 80-85858-12-6
- [2] DUNNIG, E. *Fighting fans: football hooligans as a World Phenomenon*. Vyd. 1. Dublin : UCD Press, 2002. 270 s. ISBN 978-1-900621-74-8
- [3] FROSDICK, S.; MARSH P. *Football hooliganism..* Portland : Willian publishing, 2005. 215 s. ISBN 1-84392-129-4
- [4] CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu*. Praha : Grada, 2007. 272 s. ISBN 978-80-247-1369-4
- [5] KRAUS, B. a kol. *Člověk, prostředí, výchova: k otázkám sociální pedagogiky*. Praha : Brno, 2001. 198 s. ISBN 80-7315-004-2
- [6] KAMENÍK, J., BRABEC, F. *Komerční bezpečnost: Soukromá bezpečnostní činnost detektivních kanceláří a bezpečnostních agentur*. Praha : ASPI, a. s., 2007. 340 s. ISBN 978-80-7357-309-6
- [7] KING, M.;KNIGHT, M. *Hoolifan: 30 let násilí*. Nové sedlo u Lokte : Vydavatelství & Nakladatelství Zdeněk Plachý, 2005. 175 s. ISBN 90-3556-1-7
- [8] MACEK, P. A KOL. *Bezpečnostní služby*. Praha : Police history, 2001. 196 s. ISBN 80-86477-03-7
- [9] MAREŠ, M.; SMOLÍK, J.; SUCHÁNEK, M. *Fotbaloví chuligáni : Evropská dimenze subkultury*. Brno : Centrum strategických studií : Barrister & Principal, 2004. 181 s. ISBN 80-903333-0-3.
- [10] MIKŠÍK, O. *Hromadné psychické jevy: psychologie hromadného chování*. Praha : Karolinum, 2005. 269 s. ISBN 80-246-0930-4
- [11] MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha : Grada, 2006. 332 s. ISBN 80-247-1362-4
- [12] PERRYMAN, M. *Hooligan wars: causes and effect of football violence*. Edinburgh : Mainstream publishing company, 2004. 247 s. ISBN 1-84018-670-4

- [13] SEKOT, A. *Sociologické problémy sportu*. Praha : Grada Publishing, 2008. 224 s. ISBN 978-80-247-2562-8
- [14] SLEPIČKA, P. *Sportovní diváctví: rozbor negativních jevů na stadionech, prevence proti diváckým výstřelkům*. Brno : Rudé právo, 1990. 209 s. ISBN 80-7033-012-0
- [15] SMOLÍK, J. *Fotbalové chuligánství*. Karlovy Vary : Plachý Zdeněk, 2008. 240 s. ISBN 978-80-903556-3-7.
- [16] WANN, L. D. AT AL. *Sport fans. The psychology and social impact of spectators*. 2001, London: Routledge. 256 s. ISBN 978-0415924641

Články v seriálové publikaci

- [17] SMOLÍK, J. Fenomén jménem fotbalové fandovství. *Psychologie Dnes*. 2006, 10, s. 19-21. ISSN 1212-9607
- [18] PETRÁK, M. Když fotbal páchne smrtí. Hattrick: Sportovní magazín. 14. 5. 2005, č. 5, s. 36-40. ISSN 1212-6756
- [19] KLEMENT, T. Stadiony jako oáza zábavy a bezpečí. *Magazín fotbal*. č. 3, s 27. ISSN 1212-7019
- [20] MOŠNA, D. Přehled fotbalové legislativy z hlediska anglického a českého práva . *Kriminalistika* [online]. 2004, 3, [cit. 11.3.2011]. Dostupný z WWW:
<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/kriminalistika/2004/0403/mosna_info.html>. ISSN 1210-9150
- [21] ŠVEŘEPA, M. Hooligans a sociální prevence. *Sociální politika* [online]. 2006, 6, [cit. 12.3.2011]. Dostupný z WWW:
<<http://socialnirevue.cz/sverepa/doc/hooligans-a-socialni-prevence-sverepa.pdf>>. ISSN 0049-0962

Elektronické zdroje

- [22] *Business center* [online]. 2010 [cit. 5.3.2011]. Trestní zákoník. Dostupné z WWW: <<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/trestni-zakonik/>>. ISSN 1213-7235
- [23] *Business center* [online]. 2010 [cit. 5.3.2011]. Občanský zákoník. Dostupné z WWW: <<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/obcanzak/>>. ISSN 1213-7235
- [24] *Business center* [online]. 2010 [cit. 5.3.2011]. Živnostenský zákoník. Dostupné z WWW: <<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/zivnost/>>. ISSN 1213-723
- [25] ČESKÁ TISKOVÁ KANCELÁŘ, . *Sport.cz* [online]. 2011 [cit. 5.3.2011]. Státní zástupci budou dokumentovat násilí fotbalových fanoušků přímo na stadionech. Dostupné z WWW: <<http://fotbal.sport.cz/clanek/182504-statni-zastupci-budou-dokumentovat-nasili-fotbalovych-fanousku-primo-na-stadionech.html>>.
- [26] ČERNÝ, J. *Online zprávy Hospodářských novin* [online]. 2008 [cit. 15.3.2011]. Soud na stadionu: Padly jen pokuty, soudce byl bez práce. Dostupné z WWW: <<http://domaci.ihned.cz/c1-24649520-soud-na-stadionu-padly-jen-pokuty-soudce-byl-bez-prace>>. ISSN 1213-7693
- [27] *Football against racism* [online]. 2005 [cit. 11.3.2011]. About FARE. Dostupné z WWW: <<http://www.farenet.org/default.asp?intPageID=6>>.
- [28] KORYČANSKÝ, M. Policie České republiky [online]. 2010 [cit. 8.4.2011]. Antikonfliktní týmy -Verbum non Arma. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/antikonfliktni-tymy-verbum-non-arma.aspx>>.
- [29] *Legislation* [online]. 2008 [cit. 5.3.2011]. Football (Offences and Disorder) Act 1999. Dostupné z WWW: <<http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1999/21/contents>>.
- [30] MALÍKOVÁ, J. *Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. 2009 [cit. 5.3.2011]. Nová pravidla bezpečnosti na fotbalových stadionech. Dostupné

z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/nova-pravidla-bezpecnosti-na-fotbalovych-stadionech.aspx>>.

[31] *Stadium guide* [online]. 2004 [cit. 15.3.2011]. Stadium disaster. Dostupné z WWW: <<http://www.stadiumguide.com/disasterspecial.htm>>.

[32] *The official website for European football* [online]. 2010 [cit. 5.3.2011]. UEFA Stadium infrastructure regulations. Dostupné z WWW: http://www.uefa.com/MultimediaFiles/Download/Regulations/uefaorg/Stadium&Security/01/48/48/85/1484885_DOWNLOAD.pdf.

[33] *Vyplnto.cz* [online]. 2008 [cit. 15.2.2011]. Dostupné z WWW: <<http://www.vyplnto.cz/>>.

Ostatní

[34] *Máte slovo? 19. 3. 2009* [online]. 2009 [cit. 5.3.2011]. Dostupné z WWW: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10175540660-mate-slovo/209572230800011/>

[35] *Proč?*. Drama Československo, 1987. 86 min.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

AC athletic club

Atd. a tak dále

FC football club

BS bezpečnostní služba

FARE Football against racism in Europe

FIFA The Fédération Internationale de Football Association

Např. například

NCIS National criminal intelligence services

SBS soukromá bezpečnostní služba

UEFA The Union of European Football Associations

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 Složení výzkumného vzorku	52
Graf 2 Názor na zákaz pyrotechniky	53
Graf 3 Názor na chování bezpečnostní a pořadatelské služby	54
Graf 4 Setkání s neadekvátní reakcí zaměstnanců BS	55
Graf 5 Jak ovlivňuje chování BS atmosféru na fotbalových stadionech	57
Graf 6 Reakce na chování zaměstnanců BS	58
Graf 7 Názor na speciální školení pro členy BS	59

SEZNAM TABULEK

Tab. 1 Složení výzkumného vzorku.....	51
Tab. 2 Názor na zákaz pyrotechniky	52
Tab. 3 Názor na chování bezpečnostní a pořadatelské služby.....	53
Tab. 4 Setkání s neadekvátní reakcí zaměstnanců BS	55
Tab. 5 Jak ovlivňuje chování BS atmosféru na fotbalových stadionech.....	57
Tab. 6 Reakce na chování zaměstnanců BS	58
Tab. 7 Názor na speciální školení pro členy BS	59
Tab. 8 Srovnání respondentů pro rozhovor	61

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Dotazník pro fotbalové fanoušky

Příloha P II: Otázky do rozhovoru se zaměstnanci bezpečnostní služby

Příloha P III: Doporučení pro pořadatele, policisty a Členy bezpečnostních agentur při zásazích proti fotbalovým chuligánům

Příloha P IV: Rozlišení fotbalových diváků, fanoušků a chuligánů

Příloha P V: přepsaný rozhovor se zaměstnancem bezpečnostní služby - Petr

Příloha P VI: přepsaný rozhovor se zaměstnancem bezpečnostní služby - Tomáš

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK PRO FOTBALOVÉ FANOUŠKY

1. Jste muž nebo žena?
  - muž
  - žena
2. Jaký je váš věk? (doplňte).....
3. Navštěvujete „kotel“?
  - pravidelně
  - někdy
  - nikdy
4. Řadíte se mezi:
  - normální fanoušky
  - ultras
  - hooligans
  - jiné (prosím dopište).....
5. Jste členem nějaké organizované skupiny (gangu, ultras skupiny atd.)?
  - ano
  - ne
  - byl jsem
6. Souhlasíte se zákazem pyrotechniky na stadionech?
  - ano
  - ne
7. Jaký máte názor na chování bezpečnostní a pořadatelské služby vůči fotbalovým fanouškům?
  - je v pořádku
  - zaměstnanci bezpečnostních služeb by měli změnit své chování
  - vadí mi jejich chování

- jiný názor (prosím dopište)

.....

8. Pokud Vám jejich chování vadí, z jakého je to důvodu? (dopište)

.....
.....

9. Setkal jste se někdy z neadekvátní reakci zaměstnanců bezpečnostní služby vůči jinému fotbalovému fanouškovi?

- ano

- ne

10. Pokud jste v předchozí otázce odpověděli ano, za jaké to bylo situace?

.....

11. Co si myslíte o BS na fotbalových stadionech?

.....
.....

12. Ovlivňuje Vás chování bezpečnostní služby na fotbalových stadionech?

- ano

- ne

13. Jak reagujete na chování zaměstnanců bezpečnostní služby?

- nevšímám si jich

- něco jim řeknu

- „dám jim ránu“

- jiná reakce.....

14. Byl jste účastníkem rvačky i mimo fotbalový stadion nebo jeho okolí?

- ano

- ne

15. Přivítali byste, aby měli členové bezpečnostní služby speciální školení o tom, jak se chovat k fotbalovým fanouškům?

- ano
- ne
- nevím

PŘÍLOHA P II: OTÁZKY DO ROZHOVORU SE ZAMĚSTNANCI BEZPEČNOSTNÍ SLUŽBY

1. Kolik je Vám let?
2. Jak dlouho pracujete, nebo jste pracoval u bezpečnostní služby?
3. Z jakého důvodu jste se rozhodl pracovat u bezpečnostní služby?
  - a) kvůli penězům
  - b) chtěl jsem se porvat
  - c) příprava na budoucí zaměstnání
  - d) jiný důvod
4. Jste fanouškem některého fotbalového týmu?
  - a) ano
  - b) ne
5. Chodíte „hlídat“ na zápasy vašich „nepřátel“ (fanoušků znepráteleného týmu)?
  - a) ano
  - b) ne
6. Provokujete záměrně fotbalové fanoušky?
  - a) ano
  - b) ne
7. Chodíte „hlídat“ na zápas s tím, že se s některým fanouškem poperete?
  - a) ano
  - b) ne
  - c) někdy
8. Vyprovokoval jste někdy záměrně rvačku mezi bezpečnostní službou a fanoušky?
  - a) ano
  - b) ne

9. Znáte návštěvní řád stadionu, kde zasahujete?

- a) ano
- b) ne
- c) zčásti

10. Znáte, jako člen BS, své povinnosti?

- a) ano
- b) ne

11. Znáte, jako člen BS, svá práva?

- a) ano
- b) ne

12. Víte, co obsahuje §13 trestního zákona o nutné obraně?

- a) ano
- b) ne

13. Víte, co obsahuje §14 trestního zákona o krajní nouzi?

- a) ano
- b) ne

14. Víte, co obsahuje Listina lidských práv a svobod?

- a) ano
- b) ne

15. Myslíte si, že by měl být speciální zákon pro bezpečnostní služby, který by např. obsahoval podmínky přijetí mezi členy BS, práva a povinnosti?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

16. Kontrolujete všechny fanoušky, kteří vstupují na stadion?

- a) ano
- b) ne

17. Myslíte si, že by se na stadiony měla vrátit policie ČR?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

18. Co uděláte, když půjde fanoušek v průběhu zápasu (ne o přestávce) na WC nebo si koupit pivo?

- a) nechám ho jít
- b) „dám mu ránu“
- c) něco mu řeknu, abych ho vyprovokoval

19. Myslíte si, že by měli zaměstnanci bezpečnostní služby projít speciálním školením z oblasti psychologie?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

PŘÍLOHA P III: DOPORUČENÍ PRO POŘADATELE, POLICISTY A ČLENY BEZPEČNOSTNÍCH AGENTUR PŘI ZÁSAZÍCH PROTI FOTBALOVÝM CHULIGÁNŮM

Tyto doporučení zpracovali Mareš, Smolík a Suchánek (2004)

- Při příchodu na stadion by neměla být viditelná zásahová jednotka policie, aby to nezvyšovalo agresivní nálady.
- Policejnímu zásahu by měla vždy předcházet komunikace a měl by následovat v krajním případě.
- Pokud k zásahu dojde, měl by být efektivní, přiměřený. Při zásahu by nikdy nemělo dojít k panickým reakcím v důsledku přelidnění malého prostoru. Při panických reakcích by mohlo dojít ke zranění, resp. smrti (např. v důsledku ušlapání apod.) i k vyhrocení agresivity.
- Rozmístění zasahujících musí mít logiku, tzn. že každý policista má jasný úkol, přesné stanoviště apod.
- Zasahující by se měl vyvarovat neadekvátních reakcí na verbální úroky (nadávky, výhružky apod.).
- V případě zásahu by měli být důsledně odlišováni nenásilní fanoušci od násilníků a výtržníků. Proto by měli být v hledišti policisté v civilu, aby mohli navigovat zasahující policisty.
- Jednotlivé prvky zásahu by měly na sebe logicky navazovat, formy zásahu by měly reagovat na vývoj situace (domluva, preventivní rozmístění pořádkových sil, zatýkání osob přestupujících zákon, zásah, následné vysvětlení zásahu atd.).
- Prostředky zásahu, respektive donucovací prostředky (tomfy, obušky, vodní děla) užívání uvážlivě.
- Pro provedení zásahu by se policejní jednotka měla stáhnout.
- Po každém zásahu by mělo následovat vyhodnocení/zhodnocení zásahu (zpětná vazba), poučení z případných chyb či konstatování bezchybnosti.
- Zásah samotný (průběh, adekvátnost), pachatele a celkovou situaci na fotbalovém stadionu vyhodnocovat na základě videozáznamů pořízených policií, tak sdělovacími prostředky (fotografie, televizní záznam) či amatérskými videokamerami.
- Při zásazích policie proti masivním akcím chuligánů, které eskalují na několika místech města, je vhodné využívat policejní vrtulník pro koordinaci akcí.

**PŘÍLOHA P IV: ROZLIŠENÍ FOTBALOVÝCH DIVÁKŮ,
FANOUŠKŮ A CHULIGÁNŮ**

Kritérium	Sportovní diváci	Sportovní fa- noušci	Chuligáni
Stabilita skupiny	nízká	vysoká	vysoká
Integrace skupiny	nízká	vysoká	vysoká
Koheze	nízká	střední	vysoká
Atraktivnost skupiny	nižší	vysoká	vysoká
stálost skupiny	nízká	střední	vysoká
Autonomie skupiny	nízká	střední	vysoká
Velikost skupiny	velká	střední	malá
Míra intimity skupiny	nízká	střední	vysoká
Prostupnost skupiny	vysoká	střední	nízká
Homogenita/heterogenita	heterogenní	homogenní	homogenní
Orientace skupiny	nízká	střední	vysoká
Hodnotová orientace	nízká	střední	vysoká
Míra uspokojení	nízká	střední	vysoká
Stupeň libosti	nízký	střední	vysoký
Míra kontroly	nízká	střední	vysoká
Násilné chování	nízké	nízké	vysoké
Projevy nacionalismu	nízké	vysoké	vysoké
Projevy xenofobie a rasismu	neexistence	výjimečně	časté
Stupeň ideologie skupiny	neexistence	neexistence	vysoký
Hodnocení zápasů	objektivní	subjektivní	subjektivní
Klubismus	nízký	vysoký	nízký

PŘÍLOHA P V: PŘEPISANÝ ROZHOVOR SE ZAMĚSTNANCEM BEZPEČNOSTNÍ SLUŽBY - PETR

Otázka: Dobrý den jmenuji se Adéla Lhotová, jsem studentkou sociální pedagogiky a ve Zlíně. Váš rozhovor potřebuji k bakalářské práci, která se týká fotbalových hooligans a bezpečnostní služby. Všechny informace, které mi řeknete, budou anonymní a budou použity pouze pro mou bakalářskou práci. Souhlasíte s rozhovorem?

Odpověď: Ano souhlasím.

Otázka: Kolik je vám let?

Odpověď: 24.

Otázka: Jak dlouho pracujete, nebo jste pracoval u bezpečnostní služby?

Odpověď: Za měsíc to budou tři roky.

Otázka: Z jakého důvodu jste se rozhodl pracovat u bezpečnostní služby? Za a) kvůli penězům, za b) chtěl jsem se porvat, za c) příprava na budoucí zaměstnání a za d) jiný důvod.

Odpověď: Nejvíce se blíží odpověď o tom porvání. Je to adrenalin. člověk se tam vyřádí nebo tak nějak.

Otázka: Jste fanouškem některého fotbalového týmu?

Odpověď: Ano, jsem.

Otázka: Chodíte „hlídat“ na zápasy vašich „nepřátel“ (fanoušků znepráteleného týmu)?

Odpověď: Ano chodím, protože to takhle vyjde. Stává se, že mě zaměstnavatel pošle na zápas jiného týmu, než fandím.

Otázka: Provokujete záměrně fotbalové fanoušky?

Odpověď: Provokovat...tak trošičku tam dávám záminku, abych je vyprovokoval a potom, aby došlo k nějaké akci.

Otázka: Chodíte „hlídat“ na zápas s tím, že se s některým fanouškem poperete?

Odpověď: Jak jsem, říkal. Ano. V podstatě jo. Člověk tam svým způsobem, vyvolává nějakou záminku, aby mohl s fanouškem přijít do kontaktu.

Otázka: Vyprovokoval jste někdy záměrně rvačku mezi bezpečnostní službou a fanoušky?

Odpověď: Jo, jasně. Jak se jinak dostat k tomu adrenalinu a porvání se.

Otázka: Znáte návštěvní řád stadionu, kde zasahujete?

Odpověď: Neznám. Někdy hlídáme na jiném stadionu než je domácí a před zápasem si nečtu návštěvní řád.

Otázka: Znáte, jako člen BS, své povinnosti?

Odpověď: Tady vám je nevyjmenuju. Když to vezmu obecně tak asi ne.

Otázka: Znáte, jako člen BS, svá práva?

Odpověď: Tak vím, jaké mám právo, co si můžu dovolit a aplikuju to a snažím se to nějakým způsobem používat při práci.

Otázka: Víte, co obsahuje §13 trestního zákona o nutné obraně?

Odpověď: Paragraf co?...vůbec...to slyším poprvé.

Otázka: Víte, co obsahuje §14 trestního zákona o krajní nouzi?

Odpověď: To samé, nejsem právník, nesleduju takové věci.

Otázka: Víte, co obsahuje Listina lidských práv a svobod?

Odpověď: Snad jenom to, že každý máme právo na nějaké vyznání a jsme si všichni rovni. A jinak nevím.

Otázka: Myslíte si, že by měl být speciální zákon pro bezpečnostní služby, který by např. obsahoval podmínky přijetí mezi členy BS, práva a povinnosti?

Odpověď: Myslím si, že...Nevím, nedokážu to posoudit, nejsme právník.

Otázka: Kontrolujete všechny fanoušky, kteří vstupují na stadion?

Odpověď: V žádném případě ne. To ani nejde. To se tipují, spíš se kontrolují ti vytipovaní, ty známe firmy, to nejde, přijde několik tisíc lidí. Je to nemyslitelné.

Otázka: Myslíte si, že by se na stadiony měla vrátit policie ČR?

Odpověď: To taky nevím.

Otázka: Co uděláte, když půjde fanoušek v průběhu zápasu (ne o přestávce) na WC nebo si koupit pivo?

Odpověď: No, stalo se, že jsem několikrát fanouška vyprovokoval a nabádal ho, ať si sedne a nikam nechodí. Toto byla záminka ho udeřit nebo s ním vejít do nějakého kontaktu.

Otázka: Myslíte si, že by měli zaměstnanci bezpečnostní služby projít speciálním školením z oblasti psychologie?

Odpověď: Na co by jim bylo. Myslím si, že je to úplně zbytečné. Psychologie do práce bezpečáka nebo ochranky je zbytečná.

PŘÍLOHA P V: PŘEPŠANÝ ROZHOVOR SE ZAMĚŠTNANCEM BEZPEČNOSTNÍ SLUŽBY - TOMÁŠ

Otázka: Dobrý den jmenuji se Adéla Lhotová, jsem studentkou sociální pedagogiky a ve Zlíně. Váš rozhovor potřebuji k bakalářské práci, která se týká fotbalových hooligans a bezpečnostní služby. Všechny informace, které mi řeknete, budou anonymní a budou použity pouze pro mou bakalářskou práci. Souhlasíte s rozhovorem?

Odpověď: Ano souhlasím.

Otázka: Kolik je vám let

Odpověď: 24.

Otázka: Jak dlouho pracujete, nebo jste pracoval u bezpečnostní služby?

Odpověď: Tak 3 roky.

Otázka: Z jakého důvodu jste se rozhodl pracovat u bezpečnostní služby? Za a) kvůli penězům, za b) chtěl jsem se porvat, za c) příprava na budoucí zaměstnání a za d) jiný důvod.

Odpověď: Příprava na budoucí zaměstnání a jiný důvod.

Otázka: Jste fanouškem některého fotbalového týmu?

Odpověď: NE.

Otázka: Chodíte „hlídat“ na zápasy vašich „nepřátel“ (fanoušků zneřáteleného týmu)?

Odpověď: V žádném případě.

Otázka: Provokujete záměrně fotbalové fanoušky?

Odpověď: Ne.

Otázka: Chodíte „hlídat“ na zápas s tím, že se s některým fanouškem poperete?

Odpověď: Ne.

Otázka: Vyprovokoval jste někdy záměrně rvačku mezi bezpečnostní službou a fanoušky?

Odpověď: Ne.

Otázka: Znáte návštěvní řád stadionu, kde zasahujete?

Odpověď: Jasně.

Otázka: Znáte, jako člen BS, své povinnosti?

Odpověď: Nevím jestli všechny, ale znal jsem je.

Otázka: Znáte, jako člen BS, svá práva?

Odpověď: Jo.

Otázka: Víte, co obsahuje §13 trestního zákona o nutné obraně?

Odpověď: Doslovně určitě ne, ale mám o tom pojem.

Otázka: Víte, co obsahuje §14 trestního zákona o krajní nouzi?

Odpověď: Zase nevím to doslova, ale něco o tom vím.

Otázka: Víte, co obsahuje Listina lidských práv a svobod?

Odpověď: Tak zhruba.

Otázka: Myslíte si, že by měl být speciální zákon pro bezpečnostní služby, který by např. obsahoval podmínky přijetí mezi členy BS, práva a povinnosti?

Odpověď: Rozhodně.

Otázka: Kontrolujete všechny fanoušky, kteří vstupují na stadion?

Odpověď: Ano.

Otázka: Myslíte si, že by se na stadiony měla vrátit policie ČR? Za a) ano, za b) ne a za c) nevím.

Odpověď: To je sporné. Ale asi ano.

Otázka: Co uděláte, když půjde fanoušek v průběhu zápasu (ne o přestávce) na WC nebo si koupit pivo? Za a) nechám ho jít, za b) „dám mu ránu“ a za c) něco mu řeknu, abych ho vyprovokoval

Odpověď: Nechám ho jít.

Otázka: Myslíte si, že by měli zaměstnanci bezpečnostní služby projít speciálním školením z oblasti psychologie? Za a) ano, za b) ne, za c) nevím.

Odpověď: Jasně, že ano.